

KALEJDOSZKÓP KALEIDOSCOPE

*„Nincs más haza, csak az anyanyelv..”
Márai Sándor*

Szervátiusz Tibor: Ister-pár

corvina

MOBILE

Available on the
App Store

ANDROID APP ON
Google play

THE LARGEST HUNGARIAN CANADIAN
COMMUNITY ADVERTISING NETWORK

416-638-3431

DOWNLOAD FREE APPLICATIONS
WWW.CORVINADIRECTORY.CA

Mobile application

iPhone / iPad / Android

Always in your hand

Always up-to-date

Prompt dialing from application

Easy to save phone numbers

Increase your ad's value with logo,

short video of your business

Established 1958

416-596-0297

toms-place.com

190 Baldwin St.
Kensington Market

Just west of Spadina

M-W 10-6

Th-F 10-7

Sat 9-6

Sun 12-5

Tom's Place

Tom's Place and the Mihalik family have strong Hungarian roots but at the same time are very proud Canadians. Pictured above is Tom Mihalik, with his son Tom Jr., both ready to serve you at Tom's Place. Established in 1958, Tom's Place now offers the biggest selection of suits in North America, all at great prices.

Please visit Tom's Place, one of Toronto's leading retailers for designer men's and women's business apparel.

Conveniently located in Kensington Market. *Magrendelhetõ: 416 491 4631*

*Designer
Men's & Women's
Clothing for
Over 50 Years*

facebook.com/TomsPlaceTO

Győri Boldogasszonykő

„Én szándékom szerint most is a szintézisre törekedtem, tehát, hogy a nemzeti és az általánosan keresztény évfordulóra is emlékeztessenek. Erre magam a legmegfelelőbbnek azt a legendává nemesedett történelmi pillanatot tartottam alkalmasnak, amikor az utódlás minden lehetőségét elvesztett Szent István, életének utolsó óráiban, végső elkeseredésében, a Szent Koronát és országát Mária oltalmába ajánlja... Az esdeklő, térdeplő király fölött, mintegy lebegve, a kisedet a karján tartó Mária nyújtja védőn, áldón kezét a király, s rajta keresztül szimbolikusan az egész ország felé. Fején már ott a Szent Korona, jelezvén, hogy elfogadta a Nagyasszony a felajánlást és patrónája lett népünknek, országunknak. Amikor ez a nép, rajta kívülálló okokból elfordult ettől a hittől, ettől az imádattól, akkor rosszra fordult sorsa... a régmúltat az én kompozíciómban két csodaszarvas jelképezi ezúttal is. A középső szikla tetején egy corpust hordozó kereszt áll, s így együtt a két oldalsó kövel egy nyitott kápolna benyomását kelti a nézőben. Legalábbis nekem az volt a szándékom, hogy áhítatot keltsenek. Annak a szakralitásnak óhajtottan megfelelni, amit a Püspökvár, a székesegyház szomszédsága jelent...

- *Mit üzennek ezek a megfaragott sziklák, ezek az írott kövek Szervátiusz Tibor szándéka szerint?*

- Állok az "idő kapujában", hányatott életű, nehéz sorsú magyar szobrász. Régi idők üzennek nekem nemzetünkről, fejedelmeinkről, királyainkról. Hajdani nagy országunkról gondolkodom, nehéz történelmi századunkról, amelynek fia vagyok. S az ezer esztendőről, amely az idők végtelenjében csak múló pillanat, de nekünk magyaroknak az egész életünk, sorsunk. Egy új ezer esztendőről is álmodom, s látni vélem, ahogy késői utódaink ünneplik az államalapítás évfordulóját... Ők, az ősök üzentek nekem, vezetvén vésőmet. Én most nektek üzenem késői utódaim: Órizzétek magyar arcotokat, szíveteket, lelketeket! S emlékezzetek ránk, régenvolt magyarokra, őrizzétek a múltat, a hitet."

Szervátiusz Klára - Az idő kapujában

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

MEGJELENIK KÉTHAVONTA - PUBLISHED BIMONTHLY

Előfizetés - Subscription: CA\$70.00/year; Foreign: US\$85.00/year

Elnök - **Telch György-George** - President

Főszerkesztő - **Telch-Dancs Rózsa** - Editor-in-Chief

Szerkesztés, fordítás - **Turóczy Tamás** - Editor, Translator

Terjesztés - **Turóczy Katalin** - Subscription

Munkatársak: Bácsalmási István (Aurora, ON), Miska János (Victoria, BC), Varga Gabriella (Budapest), Veszely Ferenc (Kamloops, BC), +Kaslik Péter

122 Silas Hill Drive, Toronto, ON, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-9661

E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com

Copyright © Kaleidoscope Heritage Club

A folyóiratot digitálisan archiválja az Országos Széchényi Könyvtár

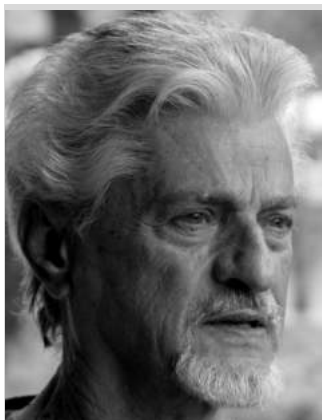
EPA adatbázisa: <http://epa.oszk.hu/01600/01658>

epa.oszk.hu

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review

We accept manuscripts by e-mail only. The opinion expressed in this publication are not necessarily those of the publisher.

A KALEJDOSZKÓP szó a Pallas Nagy Lexikona helyesírását követi
Honlap: www.kalejdoszkop.ca

Kolozsvári Szervátiusz Tibornak születésnapjára virág helyett szeretettel ajánljuk József Attila költeményét:

**„A világ vagyok - minden, ami volt, van:
a sok nemzedék, mely egymásra tör.
A honfoglalók győznek velem holtan
s a meghódoltak kínja meggyötör...”**

JÓZSEF ATTILA: A DUNÁNÁL

1

A rakodópart alsó kövén ültem,
néztem, hogy úszik el a dinnyehéj.
Alig hallottam, sorsomba merültem,
hogyan fecseg a felszín, hallgat a mély.
Mintha szivemből folyt volna tova,
zavaros, bölcs és nagy volt a Duna.
Mint az izmok, ha dolgozik az ember,
reszel, kalapál, vályogot vet, ás,
úgy pattant, úgy feszült, úgy ernyedett el
minden hullám és minden mozdulás.
S mint édesanyám, ringatott, mesélt
s mosta a város minden szennyését.

És elkezdett az eső cseperészni,
de mintha mindegy volna, el is állt.
És mégis, mint aki barlangból nézi
a hosszú esőt - néztem a határt:
egykedvű, örök eső módra hullt,
szintelenül, mi tarka volt, a mult.

A Duna csak folyt. És mint a termékeny,
másra gondoló anyának ölen
a kisgyermek, úgy játszadoztak szépen
és nevetgéltek a habok felém.
Az idő árján úgy remegtek ők,
mint sírköves, dülöngő temetők.

2

Én úgy vagyok, hogy már száz ezer éve
nézem, amit meglátok hirtelen.
Egy pillanat s kész az idő egésze,
mit száz ezer ős szemléltet velem.
Látom, mit ők nem láttak, mert kapáltak,
öltek, öleltek, tették, ami kell.
S ők látják azt, az anyagba leszálltak,
mit én nem látok, ha vallani kell.

Tudunk egymásról, mint öröm és bánat.
Enyém a mult és övék a jelen.
Verset írunk - ők fogják ceruzámat
s én érzem őket és emlékezem.

3

Anyám kún volt, az apám félig székely,
félig román, vagy tán egészen az.
Anyám szájából édes volt az étel,
apám szájából szép volt az igaz.
Mikor mozdulok, ők ölelik egymást.
Elszomorodom néha emiatt -
ez az elmulás. Ebből vagyok. „Meglásd,
ha majd nem leszünk!...” - megszólítanak.
Megszólítanak, mert ők én vagyok már;
gyenge létemre így vagyok erős,
ki emlékszem, hogy több vagyok a soknál,
mert az összejtig vagyok minden ős -
az Ős vagyok, mely sokasodni foszlik:
apám- s anyámmá válok boldogon,
s apám, anyám maga is ketté oszlik
s én lelkes Eggýé így szaporodom!

A világ vagyok - minden, ami volt, van:
a sok nemzedék, mely egymásra tör.
A honfoglalók győznek velem holtan
s a meghódoltak kínja meggyötör.
Árpád és Zalán, Werbőczy és Dózsa -
török, tatár, tót, román kavarog
e szívből, mely e multnak már adósa
szelíd jövővel - mai magyarok!

... Én dolgozni akarok. Elegendő
harc, hogy a multat be kell vallani.
A Dunának, mely mult, jelen s jövőendő,
egymást ölelik lágy hullámai.
A harcot, amelyet őseink vívtak,
békévé oldja az emlékezés
s rendezni végre közös dolgainkat,
ez a mi munkánk; és nem is kevés.

1936. június

ATTILA JÓZSEF: BY THE DANUBE

1.

As I sat on the bottom step of the wharf,
A melon-rind flowed by with the current;
Wrapped in my fate I hardly heard the chatter
Of the surface, while the deep was silent.
As if my own heart had opened its gate:
The Danube was turbulent, wise and great.
Like a man's muscles when hard at his toil,
Hammering, digging, leaning on the spade,
So bulged and relaxed and contracted again
Each single movement, each and every wave.
It rocked me like my mother for a time
And washed and washed the city's filth and grime.

And the rain began to fall but then it stopped
Just as if it couldn't have mattered less,
And like one watching the long rain from a cave,
I gazed away into the nothingness.
Like grey, endless rain from the skies overcast,
So fell drably all that was bright: the past.

But the Danube flowed on. And the sprightly waves
In playful gaiety laughed at me again,
Like a child on his prolific mother's knee,
While other thoughts were racing through her brain.
They trembled in Time's flow and in its wake,
Like in a graveyard tottering tomb-stones shake.

2.

I am he who for a hundred thousand year
Has gazed on what he now sees the first time.
One brief moment and, fulfilled, all time appears
In a hundred thousand forbears' eyes and mine.
I see what they could not for their daily toil,
Killing, kissing as duty dictated,
And they, who have descended into matter,
See what I do not, if truth be stated.

We know of each other like sorrow and joy,
Theirs is the present and mine is the past;
We write a poem, they're holding my pencil
And I feel them and recall them at last.

*„A 2006-ban alkotott Táti Ister-pár formavilága, eszmeisége
... ötezer évet sűrít magában. Úgy érezzük, hogy az egymás
mellett ülő, mitikus szerelmespár időtlen idők óta őrzi a
Dunatáj békéjét, nyugalmát, természeti és szellemi értékeit.”*

Lisztóczy László

3.

My mother was Cumanian, my father
Half-Szekler, half-Rumanian or whole.
From my mother's lips sweet was every morsel,
And from my father's lips the truth was gold.
When I stir, they are embracing each other;
It makes me sad. This is mortality.
This, too, I am made of. And I hear their words:
"Just wait till we are gone..." they speak to me.
So their words speak to me for now they am I,
Despite my weaknesses this makes me strong.
For I am more than most, back to the first cell
To every ancestor I still belong.
I am the Forbear who split and multiplied,
Shaped my father and mother into whole,
My father and mother then in turn divide
And so I have become one single soul.

I am the world, all that is past exists:
Men are fighting men with renewed anguish.
Dead conquerors ride to victory with me
And I feel the torment of the vanquished.
Árpád and Zalán, Werbőczy and Dózsa,
Turks, and Tartars, Slovaks, Rumanians
Fill my heart which owes this past a calm future
As our great debt, today's Hungarians.

I want to work. For it is battle enough
Having a past such as this to confess.
In the Danube's waves past, present and future
Are all-embracing in a soft caress.
The great battle which our ancestors once fought
Resolves into peace through the memories,
And to settle at last our communal affairs
Remains our task and none too small it is.

Translated by John Székely

VARGA GABRIELLA

„AZ ALKOTÁS SZÁMOMRA MAGA AZ IMA”

Szervátiusz Tibor azt kéri a diaszpóra magyarságától, hogy legyen a fényes világozásban ebben a besötétült világban.

A Mester az Eötvös-oszloppal, mahagóni, 1988

„Születtem az Úr 1930. esztendejében, július havának 26. napján, szombaton déli háromnegyed kettőkor, az Oroszlán és a Nap jegyében, Erdély fővárosában, kincses Kolozsvárott, annak is külvárosában, a Pillangó utcában, a nagy gazdasági válság idején, kisebbségi sorban, szegény művészcsaládban” – hangzik a 85. életévén a napokban túlélte Kossuth-díjas szobrászművész, Szervátiusz Tibor önvallomásának első mondata, s az ember óhatatlanul is megáll egy pillanatra, eltűnődni eme ólomsúlyú szókapcsolatok

jelentésén és tartalmán, mint *kisebbségi sor, szegény művészcsalád, gazdasági válság*. Eltűnődni egy nehézségekkel, gyötrelmekkel szegélyezett életúton, s azon a lélegzetelállítóan hatalmas életművön, amely ezen az úton létrejött a legtisztább emberi és művészi adottságból fakadóan. Nem vissza-, inkább áttekintésre kértük a Művészt Budapesten, a Látó-hegyen, Csíksomlyó utcai otthonában.

– *Álljunk meg egy pillanatra: merő véletlen volna, hogy éppen a Csíksomlyó utcában laknak hitvestársával, Szervátiusz Klárával?*

– Ezt a házat 1979-ben kezdtük el építeni, amikor megszületett Boglár nevű lányunk. 1982-ben költöztünk be, és a főváros második kerületének akkori vezetése, kérdésünkre, az utcát Csíksomlyóról nevezte el. Mint látja, a ház erkélyét is úgy alakítottuk ki, hogy reggelenként, ha kiállok a gyimesi kerítéshez hasonló korláthoz, be tudjam tájolni Erdélyt és Kolozsvárt, a szülővárosomat. Ezek az Erdélyre emlékeztető jelek segítettek nekem az itt maradásban.

– *Nyilván később még visszatérünk arra, hogy miért kellett elhagynia szeretett szülőföldjét, de előbb szóljunk a gyermek- és ifjúkoráról. Mit adtak Önnek ezek az esztendő?*

– Éltem a kisebbségben születettek nehéz életét, és azt gondoltam, hogy ez így természetes. Szüleim – Szervátiusz Jenő és Lukács Ilona – korán elváltak. Apám, mint régi mesterlegény, hátizsákkal, pár vésővel felszerelve járta az országot. Mindenütt megfordult, tanított és dolgozott. Engem magával vitt, így megéltem az erdélyi nép minden gondját, baját, megismertem örömét, bánatát, dalait, táncait, balladás múltját és jelenét. Sokat laktam falun, a mezítlás falusi gyermekek életét éltem. Bicskával kicsi bálványokat faragtam a havasokból lezúduló patakok partján. Kamaszkorom nagy nevelőiskolája a második világháború volt, amely a sok rettenet mellett egy euforikus örömet is tartogatott számomra: 1940. szeptember 11-én Kolozsvár főterén édesapám nyakában sodródtam az ünneplő tömeggel, akik a második bécsi döntés nyomán Észak-Erdélybe bevonuló magyar honvédek virágözönnel köszöntötték. A síró-nevető, nemzeti zászlókat lengető, egymást ölelgető emberek látványa életem legszebb, azóta is felülmúlhatatlan élménye, amit kitörölhetetlenül őrzök emlékezetemben.

– *A Mindörökké Erdély című kötetben, amelyben magyarságtudatáról vall feleségének, Szervátiusz Kláranak, megkapó az, ahogyan felidéri gyermekkori élményeit, amelyeket alapvetően meghatározónak tart. Különösen a Menaságon töltött nyarakra gondolunk, amikor ugyan élvezhették a szabadságot, a gyermekek számára adott játékokat, de szinte önkéntes rabságot is vállaltak: óráig kuksoltak a szekrényben, hogy a felnőttek titkos beszélgetéseit kihallgassák. Miért kellett a szekrénybe bújniuk? A szülők elől, vagy még mindig féltő volt nyíltan beszélni a*

bécsi döntésről, Erdély visszacsatolásáról?

– Háború dúlt, s ilyenkor sok mindentről nem lehet nyíltan beszélni. Nyilván a bécsi döntésről sem, de magáról a háborúról sem, különösen nekünk, gyerekeknek nem volt szabad hallanunk az úgynevezett hadititkokat. Mi azonban nagyon kíváncsiak voltunk, tudni akartuk, hogy mi a valós helyzet. Tudtuk, hogy későbbi sorsunk múlik a történéseken. A felnőttek viszont igyekeztek bennünket megkímélni, főleg a rossz hírektől. Ilyen volt például az, amikor román hordák gyilkolástak a székely falvakban.

Az eufória nem is tartott sokáig, a folytatódó háború hamarosan darabokra törte. Édesapámat behívták katonának, és az egész családnak el kellett hagyni Kolozsvárt. Egész addigi életünket egy teherautóra felpakolva, a front elől menekülve elindultunk bele a nagyvilágba, a semmibe. A háború szóban el nem mondható borzalmait Budapesten a Bajza utcai, menekült gyermekek otthonában éltem meg. Belém rögződtek a szörnyűséges látványok, a rettegés és a félelem, mert a bombázásoktól lángoló füstölő házak között ez volt az úr.

Egy marhavagonban négy napig utazva tértünk vissza Kolozsvárra, ahol ugyancsak rossz világ fogadott: ismét kisebbségbe zuhantunk, s a megszálló uraink nem értelmezték emberi módon a kisebbségi jogok általuk vállalt betartását. Ilyen körülmények között élve, már főiskolás koromban megfogalmaztam, hogy én elkötelezem magam ennek a nehéz sorsnak, életnek, s ha Erdélyben magyarnak születtem, a művészetet is anyanyelvemen kell beszélnem, művészetet, magyart, de egyetemesen emberit kell teremtenem. Olyan művészetet, amely a hagyományokban gyökerezik, felmutatja népem múltját, jelenét, sorsát, élet-halálharcát, szörnyű veszteségeit, sok bukását és csodálatos pillanatait, de a bukásokon is túlmutató hitét az életben, a megmaradásban, az ember, az emberi szellem elpusztíthatatlanságában. Mert ha már lettünk, élnünk kell. Az élethez, nyelvünk, kultúránk, gyökereink őrzéséhez jogunk van, mint minden más népnek a világon. Társtalanul, egyedül állunk itt a Kárpát-medencében, de a népek nagy családjához mi is hozzátartozunk.

– A rendszerváltozás előtti Romániában s benne Erdélyben a valóság az utolsó cseppig kimerítette a „társtalanság” fogalmát. Ezt művészként is érezte?

– Erdélyben annak idején valóban szinte kőkorszakbeli elzártságban éltünk, mert minden értelemben el voltunk zárva a világtól. Utazni nem lehetett, hírek, értesülések, jelek, jelzések nem érkezhettek hozzánk. Magamra voltam utalva, mindenben magamnak kellett határoznom, döntenem. Döntéseimben sokszor fordultam tanácsért a két nagy magyar szellemi óriáshoz: Bartókhoz és Adyhoz. Elsősorban Erdély, az erdélyi élet, az erdélyi parasztemberek tömör szépségű feje, tartásuk, lelki világuk, királyi méltóságuk, a sok évezredes művészet hatott rám, amelyet teremtettek s amelyet azóta is őriznek. A faragások, az ősi életfa- és napmotívumok kultikus ereje, s hasonlóképpen a sumér és

egyiptomi szobrok titokzatos bálványyszerűsége, a szkíta királysirok kunbabáinak az erdélyi magyarsággal való rokonsága. Ebből születtek kis bálványaim s nagyjainkat életre keltő portréim, a „lépportrék”. Meg akartam idézni, magam mellett akartam látni szellemiségüket, mintegy a magam erősítésére. Így a követ addig faragtam, addig csiszoltam, míg az Bartókká, Adyvá, Szabó Dezsővé változott, s közben belekényszerítettem azt a vitális erőt, amelyet ők magukban is hordoztak.

– Innen akár egyenes is lehetett volna az út a teljes kibontakozás, érvényesülés, siker felé, valami mégis akadályt gördített ez elé...

– Erdélyben a történelem sokszor különös dolgokat produkált és produkál ma is, menetét hullámhegyek és hullámvölgyek váltakozása jelzi. Ilyen politikai hullámvölgybe kerülve – a fokozódó embertelenség nyomására – jórészt abba kellett hagynom, amit addig kialakítottam. Új pályára kényszerülve kutatni, keresni, kísérletezni kezdtem. A fém szeretetét még kovács őseimtől örökölve. Vasakat, lemezeket hajtottam, ütöttem, kalapáltam, olvasztottam, hegesztettem. Menekülésként ebben próbáltam megkapaszkodni. Új szerkezeteket, új technikákat kerestem a szobrászat számára. Akkoriban, az 1960-as években dühöngött a szocreál és minden ettől eltérő büntetendő volt. Szobraimat dugdosnom, takargatnom kellett. Adott pillanatban rádöbentem, hogy vissza kell térnem újra a gyökerekhez, amelyekhez engem a sorsom kötött, amelyhez a Duna-mente bőven szolgáltatott élményeket és amelynek felmutatását a szűkebb pátriámban élők tőlem elvárták, sőt számon is kérték.

Mindez a művészet nyelvére lefordítva egy görbe vonalú rendet kínált a nyugati világ egyenes vonalú geometriájával szemben. Én a természetet, a sorsot, a történelmet, a népi örökség lágyan hajló vonalrendszerét tudtam magam mellett, a nyugati művész pedig a fejlett technikán, civilizáción, a felhőkarcolók világán keresztül az egyenes vonalú geometriai rendet. Az egyik a század szellemi arculata, a másik racionális formavilág, abszurd Gulag és szabad demokrácia. Sorsom az első csoport vállalását mérte rám, ezért maradt számomra követhetetlen az, ami kizárólagosan nyugatról jött. A kísérletezésekből azonban sokat tanultam, hogy a magammal és a művészettel szembeni őszinteség, a Duna-menti népekhez való hűség számomra mindennél fontosabb. Úgy érzem, ez Ady és Bartók szellemi öröksége, a bartóki gondolat.

– Sorsát pedig, hogy földrajzi értelemben hazát cseréljen, Ön sem kerülhette el...

– A hetvenes években a román titkosrendőrség egyre nagyobb nyomást gyakorolt a magyar kisebbségre, elsősorban a szellemi vezetők folyamatos zaklatásával. Ez kényszerített az igen fájdalmas döntés meghozatalára, hogy el kell hagynom Erdélyt, szeretett szülőföldemet. 1977 óta élek az anyaországban.

– Erdély, a szűkebb haza mindig visszatérő motívum a

művészetében. De minden alkotása, legyen Dózsa, Petőfi, kalotaszegi vagy a székely Madonna, egyetemes, nemzeti üzenetet, sőt ezen túlmenően egyetemes emberi üzenetet hordoz. Mintha soha nem csak régióban gondolkozott volna vagy gondolkoznék, érezne alkotás közben. Van valami tudatosság ebben vagy ez alkotói magatartásának a lényege?

– Mind a kettő érvényes megállapítás, mind a kettő a születő mű legteljesebb kibontakozását akarja és célozza. A század művészi törekvéseit ismerem, de nem tartom jogosnak megkésve átvenni azt, amit valahol már kialakítottak. Vállalom népem hagyományait, sorsát, történelmét, múltját, jelenét és jövőjét. Keleti szép örökségünket Nyugatba ötvözve, a Nyugat figyelmét magunkra irányítva a szobrászat nyelvén erről akarok szólni. Szeretem az anyagokat. Tisztelem szerkezetüket, szépségüket, keménységüket. Mégis azt mondom: pusztá formát létrehozni nem elég. Azt tartom alkotásnak, ha a művész nemcsak kísérletezik, de teremt: világot magának, s ehhez megfelelő formát. Ha létrehoz eddig nem létezett új valóságokat. Ha szellemi erejét az anyagra tudja kényszeríteni. Ha az anyag kénytelen egy egész nép feszültségeit, az egész emberiség sorsát magába zárni és örökké hordozni.

Tudatosan törekszem arra, hogy egyetemes emberi üzenetet is hordozzanak a műveim. De ez mindig azt is jelenti, hogy a nemzeti lét kérdéseit is bele akarom foglalni a szobrokba. A megmaradásunk, a magyarságunk erősödése foglalkoztat leginkább. Művészként ezt szeretném szolgálni, a nemzetemnek olyan példákat akarok mutatni, amelyek láttán lélekben erősebbé válik, válhat. Már ha egyáltalán hagyja magára hatni a szobrok üzenetét. Mert sajnos az utóbbi évtizedek alaposan megnyírbálták nemcsak a művészi színvonalat, de a műértést is.

– A műtermében sorjáznak a Madonna-szobrok – mindegyik más, a lényegük azonban közös, azonos kisugárzással. Úgy gondolná az ember, hogy amikor szünetet tart, két monumentálisabb szobor között madonnákat farag, mert alkotnia muszáj, másképp nem tehet. Ugyanakkor mintha hozzátartozna a mindennapi imádsághoz a Madonna-szobrok alkotása. Így van-e vagy ez csak a kívülről belemagyarázása?

– Dolgoznom kellett, erre ösztönzött mindig egy nagyon erős belső kényszer. Ám egy-egy több évig tartó, nagy emlékmű- vagy szoborfaragás után muszáj volt visszavennem a tempóból. Ezért kezdtem bele a kicsi bálványok faragásába. Ezek a folytonosságot szolgálták a művészetemben, hiszen általuk és bennük kísérleteztem ki formákat, technikákat, amelyeket aztán újabb nagyobb alkotásokban teljesítettem ki. Kisebb méretekben könnyebb volt elérni azt a hatást, amelyet szobrászilag kerestem. A nagyobb szobrokon nem lehet kísérletezni. Persze ez nem azt jelenti, hogy a kisebbek nem teljes művek! Dehogynem. Bármelyik alkalmas lenne arra, hogy nagyobb méretben köztérre kerüljön. S hogy ezek a kicsi szobrok miért lettek túlnyomó részben madonnák? Valójában ezek inkább egyszerű anyák, székely, csángó és

kalotaszegi anyák. Az égi Anya másai. Felidéznek azokat a tájakat, embereket, ahol jártam Erdélyben és Moldvában.

Úgy érzem, egész művészetem mindennapi imádságom volt mindig. Az alkotás számomra maga az ima, hiszen mindig éreztem a Teremtő segítségét a munkám során. Ilyenkor összekapcsolódtam vele.

– Mit üzen a diaszpóra magyarságának, amely immár lassan felzárkózik ismét a nemzet egészéhez – nemcsak a kultúrán keresztül, idézzük Önt: „Magyarország szellemi nagyhatalom” –, hanem a könnyített állampolgárság felvétele útján is?

– Őrizzétek szép nyelvünket, őrizzétek magyarságotokat, szolgáltatók a magyar nemzet megmaradását! Őrizzétek a szép emberséget!

Legyetek Ti mindenhol a fényes világosság ebben a besötétült világban!

ELINDULTAM SZÉP HAZÁMBUL

(Népdal)

Elindultam szép hazámbul,
Híres kis Magyarországbul,
Visszanéztem fél utambul,
Szememből a könny kicsordul.

Bú ebédem, bú vacsorám,
Boldogtalan minden órámb,
Nézem a csillagos eget,
Sírok alatta eleget.

Jaj, Istenem rendelj szállást,
Mert meguntam a bújdosást,
Idegen földön a lakást,
Éjjel-nappal a sok sírást.

LEFT MY HOMETLAND'S LOVELY COUNTRY

Left my homeland's lovely country,
Little yet famous Hungary,
Looked back half way of my walking,
From my eyes the tears were falling.

Grief's my lunch my supper's distress,
Hours are spent in unhappiness.
Looking up to the starry sky,
Under it I plenty times cry.

Oh my God order me lodging,
For I am tired of hiding,
In the strange lands of the lodging,
Night and day a lot of sobbing.

„ÉN MINDIG A LEGNEHEZEBB UTAT KERESTEM...” – SZERVÁTIUSZ TIBOR SZÜLETÉSNAPIJÁRA

Életemben először drága anyámmal együtt találkoztunk a Farkaslakán felállított Tamási-emlékszoborral. Lenyűgözve álltunk előtte, jártuk körbe, közben – magyartanár lévén – hangosan kezdtem mondani az immár szinte szállóigévé nemesült Kányádi-sorokat, "Kívánhat-é ember többet / Derékaljnak szülőföldet / S két cserefa tömött árnyát / szemfedőnek." Édesanyám félbeszakított: „s kívánhat-e nemzet többet, két ilyen szobrászművészt, apát-fiát, akik ennyi alázattal alkották meg ezt az emléktömböt? A diktatúra idején és anélkül, hogy egymást túlharsogták volna?!”

Két ilyen művészt – mondta édesanyám, és igaza volt. Tudtunk róluk, a Szervátiusz-név valóságos művészdinasztiát jelentett Erdélyben, és már azt is tudtuk, hogy a fiú nincs „itthon”, mert elment, el kellett mennie. Még azt sem tudakoltuk, hogy miért, hiszen tudhattuk: túlságosan nagynak indult, túlságosan öntudatos, netalán - önfeláldozásig, de soha nem önmegtagadásig! – és makacs volt, amilyenre akkor nem volt szükség! És amilyennek lenni nem

volt életbiztonságos. Aki a történelmi és bibliai példákban a népe, nemzete sorsát ismerte fel, aki Dózsa György élvefelboncolásában Jézus Krisztus szenvedésének továbbélését érezte és látta, és Magyarország trianoni szétszaggatásával azonosította, az nem maradhatott néma és elnémított. Annak tovább kellett lépnie, szíve fájdalmával maga mögött hagyva - de igazán el nem szakadva tőlük, - a drága hegyeket és a belőlük fakadó pizstrángos patakokat. De csak azokat? Életműve a bizonyosság rá, hogy nem csak azokat, hanem mászt is: élete mindenségét. Amelybe beleszületett, amelybe belevetett.

Az apa, Szervátiusz Jenő az erdélyi, XX. századi szobrászat megteremtője Banner Zoltán szerint, a fiú, Tibor nevéhez pedig a nemzeti szobrászat újratemtése fűzhető. Aki ars poeticájában vallja, hogy *„Ha magyarnak születtem, a művészetet is anyanyelvemen kell beszélnem. Vállalom népem hagyományait, sorsát, történelmét, múltját, jelenét és jövőjét. Keleti szép örökségünket Nyugatba ötvözve, a Nyu-*

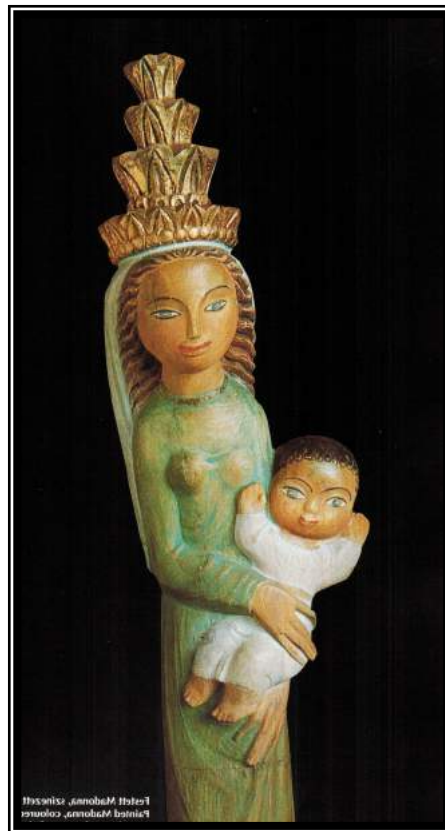

gat figyelmét magunkra irányítva a szobrászat nyelvén erről akarok szólni.” Hittel hiszi, hogy nem elég a puszta forma – lélek, szellemiség nélkül az csak tárgy marad – művészi alkotássá akkor válik, amikor az alkotó szellemet magába fogadva képes nemcsak egy nemzet, hanem az egyetemes emberiség sorsát felmutatni és örök üzeneteket hordozni. „Az tartom alkotásnak, ha a művész nemcsak kísérletezik, de teremt: világot magának, s ehhez megfelelő formát. Ha létrehoz eddig nem létezett új valóságokat.” Ebből a hitéből születtek meg Szervátiusz Tibor *léptörtréi*, ahogy maga nevezi életfáit, madonnáit, Ady-, Bartók-, Móricz-, Szabó Dezső-potrét, és ugyanez a hitvallás vezette-vezeti vésőjét nagyméretű szobrainak kifaragásakor is. Visszatérő és állandó témája a szenvedés, a mindennapokban megnyilvánuló keresztre feszülés. Mert Szervátiusz Tibor már a kezdetektől, már bölcsője árnyékában érezte, hogy hivatása van, és mint a gyermek Jézus Józsefet, úgy követte apját a műhelyébe, leste a mozdulatokat, amelyből sorsok domborodtak ki, s felnőttként, művészként tovább folytatta az anyag, a fa, a fém, az andezit, a márvány engedelmességre kényszerítését. Mert meglátta bennük a trianoni megbélyegzettek szenvedésteli életeit. Szervátiusz Tibor Trianon árvája – nemzetével, rajongásig szeretett szűkebb pátriájával és annak lakóival együtt. Ebben az árvaságban azonban felismerte minden idők kiszolgáltatottságát. Még a Krisztus előtti korokét is. Követte a jajok útját – Kolozsvártól a Gyimesekig és onnan a hegyen túlra, a moldvai csángó településekig. Hogy megismerje őket, még jobban annál, amit a mesékből, regékből megismert – akkor, amikor bűn volt a moldvai csángókat meglátogatni, amikor az átlag erdélyi magyar csak egy-egy hatalmilag kiemelt csángó gyermekkel találkozhatott, a külföldiek látogatása után pedig a pusztinai, lézpedi és a többi település szerencsétlen lakóit napokon, heteken át kínozták, fenyegették a szekuritáté és a rendőrség emberei, hogy kifaggassák a látogatókkal folytatott beszélgetésekről. Mert a moldvai magyaroknak az Istent sem adatott anyanyelvükön, az ősidőkből titokban elbujtatott és megőrzött magyar nyelven imádniuk, hiába engedelmeskedtek a hatalmi tiltásnak és csak a párnáikba rítették a Kati, Erzsi és Mária nének, hogy „Csángómagyar, csángómagyar, / Mivé lettél, csángómagyar? / Ágról szakadt madár vagy te, / Elvettelve, elfelejtve,” kijárt rájuk a rúd. Szervátiusz Tibor pedig véste, faragta a csodálatos csángó madonnákat, a csángó leányokat, asszonyokat, némelyeket az Ősanyával azonosítva. Mint a bibliai Mózes, bár félhetett a feladattól, mert mégiscsak emberfiaként született e földre, vállalta a nehéz utakat, látván látva nemzettársainak nyomorúságát, szenvedéseit. Kicsi bálványával könnyeket szárított fel, az imára kulcsolt kezek méltóságával bátorított.

Hogy ne kellett volna neki a vándorbothoz nyúlnia – ilyen égbekiáltó engedetlenség után? És hogy menekülhetett volna meg a számkivetetéstől, ha nem kerülte el, nem volt hajlandó elkerülni a csíksomlyói kegytemplom felé vezető ösvényeket? Évtizedeken keresztül megállították a somlyói hegy felé kanyarodó utast Csíkszereda határában a hatalmi

téboly megfizetett bérencei, ezért inkább másfelé irányítottuk a lépteinket. De Szervátiusz marokra szorított vésővel, fojtott lángolással alkotta a maga szentséges és szépséges Boldogasszony oltárait, Krisztus keresztre feszítésével példázta a kolozsvári Pietát, örökre fába égette a mádéfalvi tragédiát, csakazértis – vagy inkább mert másként nem tehetett? Mint ahogy nem kerülhette el azt sem, belső indítatásból és kényszerből, hogy a megbélyegzett Márton Áron püspök szellemével társalogjon, akitől megtanulta, hogy bár kicsiny nép vagyunk, hangunkkal, példaadásunkkal felül tudjuk írni-vésni-faragni a hatalmas tömegek gyávaságát, megalkuvását – világgá tudjuk kiáltani megmaradásunk hitvallását.

Szervátiusz szobrai között elhalkul a szó, magába száll a lélek, és a nagy elcsendesülésben „lassan fölcsendül a hegyi beszéd.” (Juhász Gyula)

Kívánhat-e nemzet többet? – visszhangzik bennem halott édesanyám egykori kérdése. Ilyen nagy művészt, ilyen nagy embert, ilyen Mestert, aki nemcsak a ma nemzedékének, hanem hátra és előre mutatón a magasba tartja a tiszta emberség szent jelképeit. A budapesti Csíksomlyó utcában, a domboldalba kapaszkodó „műteremvilágház” teraszáról a Napnak és a csillagoknak, Keletnek és Nyugatnak üzen Babba Máriával, hogy megmaradunk, mert meg kell maradnunk! Miként

a „leszúrt, fekvő Petőfinek a feje felemelkedik, a Tüzes trónon ülő Dózsa nyakán megfeszülnek az inak, s keményen tartják a fejet, az ölbe hullt, leégett kéz mutatóujja felfelé mutat...”

Mert a remény nem halhat meg.

Kolozsvári Szervátiusz Tibornak születésnapján egészséget, töretlen alkotói erőt kívánunk, azt, hogy maradjon nekünk továbbra is „forgó napkorong, amely fenn ragyog és jelzi az életet.”

Isten éltesse, kedves Mester!

Dancs Rózsa

PERJÉS KLÁRA

KOLOZSVÁRI SZERVÁTIUSZ TIBOR KÖSZÖNTÉSÉRE

„Zavarva lelkem, mint a bomlott cimbalom, örül a szívem és mégis sajog belé” – idézem a költőt, mert hogyan is jövök én ahhoz, hogy a szobrász óriást, Kolozsvári Szervátiusz Tibort megszólítsam, köszöntsem?! Zavaromat csak tetézi, hogy rád gondolva Tibor, soha nem jutott eszembe, hogy mennyi idő múlt el már földi életedből, mert kortalan vagy, műveid évezredek távolából a jövőnek szólnak, kortalanok, vagyis örökérvényűek. Belőled születtek, ott élsz bennük, így te is örökéletű vagy.

Köszönjük, hogy életben tartod megmaradásunk reményét!

Egyszer azt mondtad, itt kis-Magyarországban, a hivatalnokokból kikényszerített, általad elnevezett Csíksomlyó utcában a kényszer áttelepülés után hazát találtál, de szülőföldet veszítettél. Magad mögött hagytad Gyimest, Székelyföldet, Farkaslakát, a csíki és moldvai falvakat, Kolozsvárt... De csak a percnyi elkeseredésed mondathatta ezt akkor veled, hiszen a valóság az, Erdélyt a tenyereden hordozod, szülőfölded a zsigereidben, lelkedben él, minden egyes kisplasztikádban, szobrodban és emlékművedben azt tükrözöd, onnan indulsz el és oda is érkezel vissza, akkor is, ha azzal egyetemes érvényűt alkotsz. Még tárgyi kapaszkodókat is építettél magadnak, házad teraszán a korlát

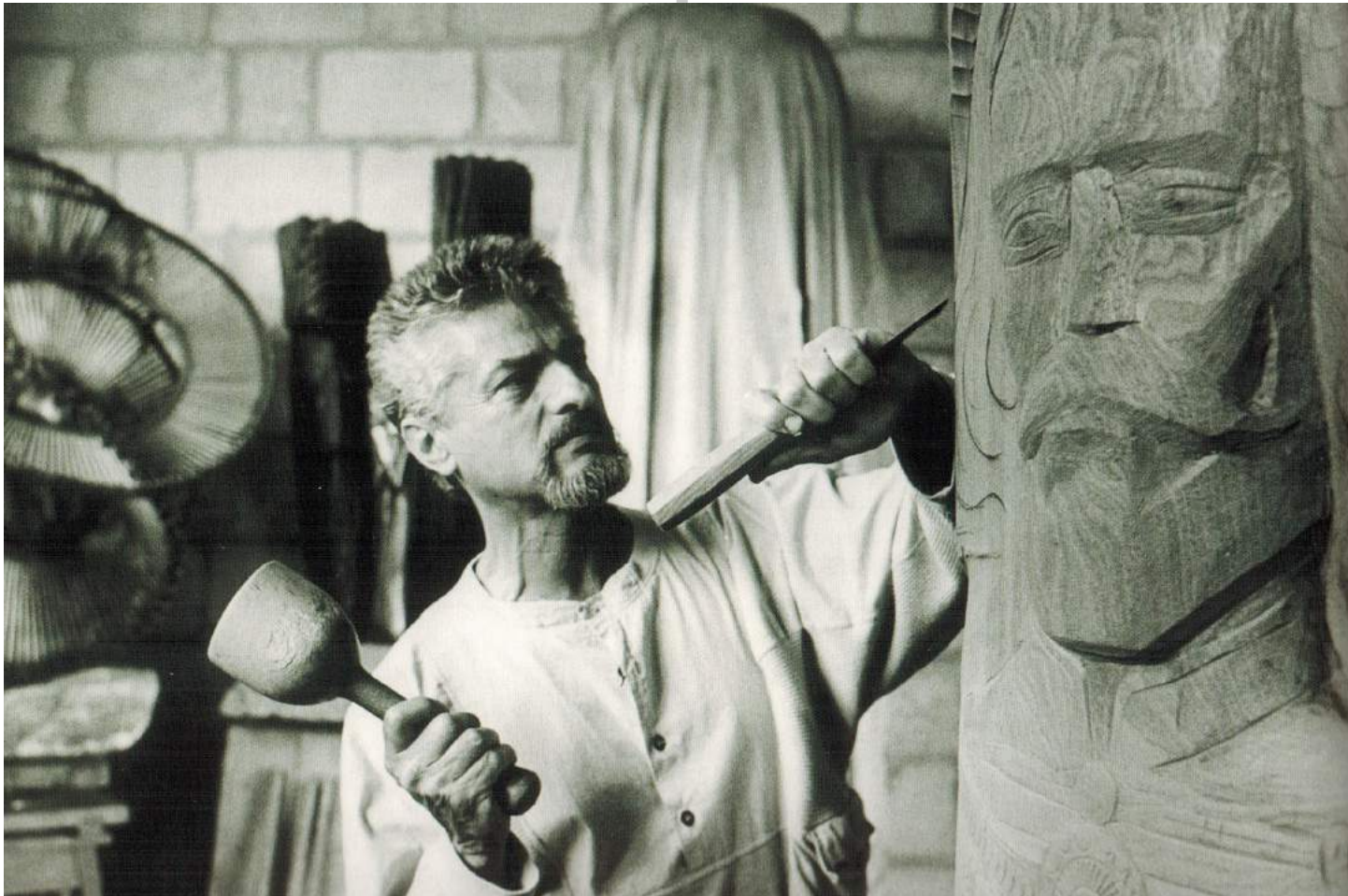
olyan, mint Gyimesben a havasi esztenának a kerítése. Ezzel is a megmaradás üzenetét hordozod tovább, a gerendákat magad hasogattad ketté és borona formájában raktad össze, akárcsak régen odahaza. Onnan imádkozol nap, mint nap az otthonmaradottakért, a naponta megaláztatottakért, az idegen uralom alatt élőkért, a kiszorítottakért. Műveid is értük szólnak, a bálvány szobrocskák, a kőből, fából és fémből mintázott nagyjaink, Ady, Bartók, Móricz, és Szabó Dezső. Meg a nagy köztéri művek, a Székely Pieta, az első világháborús emlékmű és az 56-osok, a kintől hajlott hátú siratóasszonyok... Aki nem tudja honnan jöttünk és hányszor feszítették keresztre ezt a nemzetet, az érintse meg, férközzön a közelébe Szervátiusz Tibor műveinek – és mindent tudni fog!

Köszönöm, hogy nemzetünk tanítómestere vagy!

Szabó Dezsőt egyetlen nagy mahagóni tömbből faragtad, arra gondolván, hogy olyan hatalmas erőt felmutató alkotó volt, akit csak nagy léptékben lehet megfogalmazni. Ez a Szabó Dezső nem csak azt látja, ami a korát jellemezte, de a következőt is érzi, a szobrász szándéka szerint mindent átfog és az egész látóhatárt látja. Benne, akárcsak magadat mintáztad volna meg.

Köszönjük, hogy megmutatod nekünk az egész látóhatárt.

Bartókot mészkőből faragtad, ez az egyszerű, lyukacsos szemcséjű mészkő, amelyben a legegyszerűbben fogalmaztad meg jelenlétét a legnagyobbban, mert ő szívesebben lakott

egy falusi házacskában, mint New Yorkban a felhőkarcolók tövében. De a mészki egyszerűségén belül – ahogy magyaráztad nekem – két erős lyukat fúrtál, amely feketén hat a fehér kőben. Mások is érzik, hogy a feszültség ezen a népi álarcokra emlékeztető – maszkyszerűségén belül van, miként Bartók zenéjének drámai feszültsége bent, az agyban jön létre. Feleséged, Klára az egyik albumban azt írja, Bartók zenéjéhez tudná legjobban hasonlítani Szervátiusz Tibor munkásságát. Mert az a gyökér, amelyből kiindultatok és a nemzethez, Európához és a világhoz szóltok, közös. Édesapáddal is, akitől sok mindent tanultál gyermekkorodban, de felnőve meg kellett harcolnod a magad művészetéért, új anyagokkal, fémmel, szegecsekkel, huzalokkal kezdtél dolgozni, de az anyag csak eszköz.

Köszönjük, hogy eljutottál oda: az anyag kénytelen legyen engedelmeskedni, egy egész nép, az egész emberiség sorsát magába zárni és örökké hordozni.

Petőfi nálad állva hal meg, mert még holtában is él, legyőzhetetlen. Akaratod szerint kifejezi azt, amit képviselt, hogy a forradalom és a magyar nép hite legyőzhetetlen!

Szobraid átsegítenek minket a retteneten, a katarzis nagy megtartó ereje az emberiségnek. Műveid ily módon fejezik ki a tragédiát, ami fölemel, és hitet ad az embernek. Pedig sokszor nagyon nehéz.

Köszönjük, hogy erőt, kitartást és hitet adsz nekünk!

Téged a Jóisten küldött hozzánk. Nem véletlen, hogy annyi Krisztus szobor született belőled. Nekem a legmeggrázóbb a kolozsvári kereszt nélküli megfeszített Krisztus, amióta megalkottad, azóta a szívemben hordom. Ott szenved a térben kifeszítve, hogy még drámaibb legyen fémből hegesztetted. Kalapáloed, olvasztod, hegeszted a fémet és lesz belőle egy felfeszített, fájdalmas, kereszt nélküli Krisztus, aki olyan elhagyatott, mint a kisebbségi sors, a megtépázott nemzet.

Köszönjük, hogy a Megváltót is elküldted közénk!

S mindezt még megtoldottad azzal, hogy Édesapád 100. születésnapjára Alapítványt hoztál létre, vele együtt a Szervátiusz díjat, amelyet évente megkaphat egy arra érdemes, és így felhívod a világ figyelmét nemcsak a saját művészetedre, de a Kárpátmedencében élő és alkotó, a nemzeti összetartozást, megújítást szolgáló művészekre. Az alapítványod nem túri a kurzuslovagokat. Költői segítséggel kezdtem, azzal is fejezem be, Döbrentei Kornél „Belépve a fájdalom kapuján” című versének utolsó versszakával, melyet Szervátiusz Tibornak főhajtással ajánlott, élete és életműve előtt.

„Székely Pietád nem gyász s kín rabja,

lábánál kicsi gyermekkel vallja:

bármily hatalmas a veszedelem,

bármilyen lét-koptató a jelen,

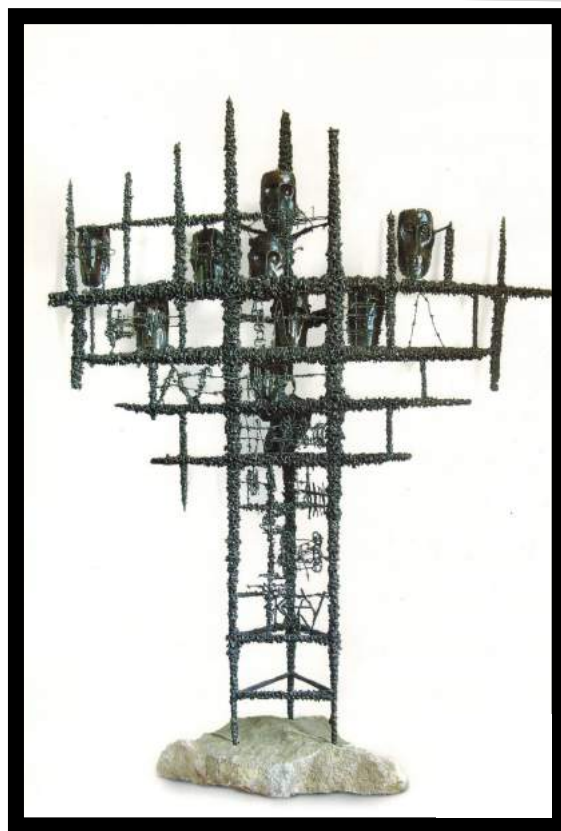
mag kisarjad, megmaradunk, ne félj-:

Mindörökké Magyarország s Erdély.”

Isten éltesse Szervátiusz Tibor, és általad bennünket, népedet is még sokáig!

Budapest, 2015. július 19.

(A Szervátiusz Alapítvány honlapjáról)

Szülőföldem: Erdély, hegesztett vas, 1964

NAGY LÁSZLÓ: TŰZ

Tűz
te gyönyörű,
dobogó, csillag-erejű
te fűtsd be a mozdonyt halálra,
hajszold, hogy fekete magánya
ne legyen néki teher,
tűz
te gyönyörű,
ihlet, mindenség-gyökerű,
viragozz a vérző madárban,
égesd hogy a sorsot kimondja,
nem a hamuvá izzó csontja,
virrasztó igéje kell,
tűz
te gyönyörű,
jegeken győztes-örömmű,
ne túrd hogy vénhedjünk sorra
léleekben szakállasodva,
hülve latoló józanságban,
ahol áru és árulás van,
öltöztess tündér-pirosba,
röptess az örök tilosba,
jéghegyek fölé piros bálba,
ifjúság királya,
tűz!

TAMÁSI ÁRON

DÍNOMDÁNOM ILLATA

A faluban hált a Szentlélek az éjjel. Hajnalban látták fényesen elmenni egy piros hintón. Utána harmat és a harmat után illatos fény szállta meg a földet.

És most, a délutáni aranynapon, gyermekcsapat rajzott a pünkösdhajnali örömhintónak a nyomán. Zajgó, kedvben és örömben bugyborékoló, kicsi, tarka had volt. Időre tíz és tizenhárom körüliek valahányan, viseletre pedig három a szoknyás csupán.

Csokrokba verődve gurultak ki az utolsó házak közül az északi részen. S itt a kinyílt horizontok közepén elevenen poroztak tova az országúton.

Hevesen osztottak valamit, s közben titokzatosságot lehettek szavaik hátán, és rajongást fénylő szemekkel. Szinte a föld fölé emelte őket a szapora mozgás.

- Hóhé, álljatok meg! - kiáltott Orbán kicsi Dénkó.

Úgy látszott, ő vezérli a sereget. Virágos, nagy rét hullámozott balra az úttól. Dénkó ebbe az irányba vette az arcot, a többiek pedig köréje sereglettek, és csillogó szemekkel várták a születő szavakat.

- Itt átalvágunk - mondta a vezér -, s tova a nagy domb alatt lesz a jóvilág.

Megindult az egyik leánykával elől, s a társai utánaugrottak a kövér fűbe, mint a virághabos tengeri vízbe. Ahogy lábbal és karokkal tovaeveztek, csak fejeket lehetett látni, amelyek fekete gumók módjára hullámozottak a réten.

A mesebeli fűrjmadarak is így mehetek királyt választani hajdan, amikor még nem szóródának vala széjjel a földön.

Vígan és nagy buzgósággal egy domb alá értek valahára. Akkora domb lehetett, mint egy jókora sütőház. Az aljában dús és ezerszínű a virágos fű, mintha királyleányok álmodták volna oda. De a teteje kopasz, mint egy nyakig süllyedt óriás feje, amit addig veregetett sugárvevőivel a nap, amíg vércseppek gyanánt néhány fecskeszegfű sarjadott ki rajta.

Itt megállottak, majd intett a vezér, hogy legyen tömörülés. Engedelmesen egybeverődtek, s a nap aranyfonallal összekötötte őket, mint egy nagy mezei csokrot.

Mind nyugtalanul várták a szót, valami különös játéokra kinyílt szemekkel.

Tartotta meleg hátán őket a föld, és azt hitte, hogy béállnak ezek is az ő többi gyermeke mellé virágnak.

Nézték a megrebbenő madarak is, és azt hitték, együtt tartanak immár, és a következő hajnalon együtt fogják hirdetni, hogy jó, amit Isten cselekszik.

Nézte a Nap is őket, és azt hitte, új emberiség kised csapata érkezett a földre, hogy a halottak felett örök életet kacsagjon.

És ringatta áldott tenyerén őket az Úr, s találgatta szaporán, hogy vajon mit akarhat annyi sok gyermek egybeverődve.

S akkor így szólott Orbán kicsi Dénkó parancsnoki szóval:

- Állj elé, menyasszon!

Egy leányka előrelépett, s pírba borulva megállt. Aztán egy buksifejú szökött a leányka mellé, jobb karját annak vállára

kanyarította, s pezderkedve így ágált teleszájjal:

- Ne búsulj, galambom, megélünk hótig!

Az arcok derűre nyíltak, és hirtelen víg zajongás támadt közöttük. Még Dénkó is vidulni kezdett, hogy milyen jó bétölti a vezéri tisztet. Kicsi melle domborodott az örömtől, a szemei pislogtak, mint a gyertyák; majd vigyázzba feszült újra, a szája kinyílt, s hát nem tudja, mit szalasszon ki rajta. Akkor dűnnyögni kezdett és a kezeivel hadonászni. Aztán ártatlan arccal, mintha most szállott volna le a földre, a kiszólitott párra tekintett, s a fűre mutatva így szólt:

- No, gyüngyölődjete egy kicsit!

Szólásán nevetve hengeredtek végig, mint a jó meleg sarjún. Dénkó azonban nagy képet öltött magára, s megtúrte nyakát, mint nehéz helyzetekben a családapa. Mégis könnyed akart lenni, s mintha a kelletinél nagyobb ésszel dúskálna minden lehető világi dologban, komolykodva mondta:

- Vagy játszodjunk, vagy fekdjünk le!

- Bajos játszani, ha botlik a vezér - szólott valamelyik.

- Botlik a te nyelved! - dolgozott a tekintélyén Dénkó. - Hát nem úgy rendelte volt az Isten, hogy lakodalom előtt összebúva üsmerkedjék a fíjatal pár? Úgy van, vagy nincs úgy?

- Úgy van hát! - mondták egyszerre többen.

Dénkó úgy gondolta hirtelen, hogy most jól megszorítá, aki dalgába szólott az előbb. Feléje fordult tehát, s így szegezte neki szavait:

- Most tudóskodj, lám!

A másik behúzta magát.

- Én nem szóltam semmit - mondta.

- Hát ki szólt?

- Az a sárga ember, né! - mutatott kicsi ujjával előre, s felazon a gyermek.

Nézték, s hát csakugyan egy ember került valahonnét a dombtetőre. Valami úrféle volt, ki a városból jövögetett el egy-egy hétre a faluba. Kerek feje kopasz volt, és sárgásan fénylett a napon, mintha rostának való disznóbőrbe lett volna pakolva.

- Az Gyalló úr! - súgta az egyik. - Nálunk is volt egyszer, valami könyvet árult.

- Puskája is van! - szólott a másik.

Csakugyan odalátszott, amint Gyalló úr széjjelvetett lábai között, mint egy karót, úgy tartotta a fegyvert. Ruhája úgy sárgállott, mintha sáfrány leviben fereszték vala meg.

- Hí, beh rusnya! - mondta kacagva az egyik.

- Haggyátok, hogy járja a szél - intett Dénkó, a vezér. Utána körülnézett, hogy megint megkeresse helyét a parancsnoki szóhoz. Topogott egy kicsit, majd közelebb ment s még közelebb, s úgy magyarázta:

- Ház kell a fiataloknak, ház! Heába adja össze a pap, ha nincs hova meghúzódjanak aztán. Nem igaz-é?

- Igazsága van Dénkónak - ismerték el többen is. - De hogy lesz meg a ház?

- Hogy-é? - legyintett Dénkó. - A könnyen! Jó erőben vagyunk hálístennek, s kalákában megcsináljuk.

Azzal jobbra fordult, s valami bokrok felé lengette kezét.

- Lássátok-é: ott az anyag! S egy pillantásra házat csinálunk, zöld házat.

- Menjünk!
Némelyek megfutamodtak helyből. Kicsi Dénkó azonban hátramaradt, a menyasszony karját megfogta, s komolyan szólott, mint egy meglett ember:
- Ide a fübe ülj le, né!
A leányka leült rögtön.
Akkor a vőlegény karját ragadta meg.
- Te pedig húzódj melléje, s burukolj neki, mint a galamb.
Mű mindjárt visszajövünk.
Azzal elgázolt sebesen a többi után.
A kopasz úr meg sem mozdult a dombtetőn, hanem erősen figyelte a játékos sereget, majd elévette kicsi zsebkönyvét, s abba beléírt valamit.
A bokrok tövén már fűgén dolgozott a gyermeki sereg. Egy részük tördeste az ágat, kettő karót kerített a kalibaházhoz, mások megint fűvet téptek házfedélnek s puha pádimen-tumnak.
Egyszer megállott az egyik, s a bokrok közül a domb felé lesve, vihogni kezdett:
- Né, Gyalló úr rajzol!
- A nem rajzol, hanem ír.
- Biztosan a szeretejinek ír.
- Mert van is az olyan vén kopacnak! - mondta a másik.
Orbán kicsi Dénkó buzgón serkentette őket:
- Dolgozzatok, mert ti nem vattok urak.
Később találós kérdést vetett fel az egyik:
- Mi az, hogy dombon ül, s aztán sárga héja van?
- Az éppen tök! - szólott, aki mellette volt.
- Igende ír is! - tette hozzá a másik.
- Az akkor Gyalló úr.
Ismét később ezt a kérdést tette fel az előbbi:
- Hát a mi, hogy gyalog indul, pedig ló van előtte?
Sokáig kerülgették kicsi eszükkal a kérdést, míg nagyot nevetett végül az egyik:
- Az is Gyal-ló úr éppen!
Zajongtak és repdestek a jóízű dolgon, mint a verebek a ki-terített búzán. S a nagy bölcsösködésben azon vették észre magukat egyszer, hogy készen áll a kalibaház.
Orbán kicsi Dénkó vizsgálódva megkerülgette, aztán buksi fejével rábólintotta a végzőt:
- Emmá ház! Még szaporodni is lehetne benne.
- Azt igen, nyulaknak kivált - mondta egy kék szemű cingár, aki hibát kapott még a toronyban is.
Hanem Dénkó már visszafelé tartott sebes mozgással, s nagyokat szökött mindegyre, mint a sáska. A többiek is szaporán ugrándoztak utána, s közben taszigálták belé egymást a fübe, s olyan hangokat adtak, hogy nyekkenő seregnek lehetett volna nevezni őket.
- Ide, népség! - parancsolt a vezér, s újból maga elé tömörítette őket. Akkor vette észre, hogy a menyasszony s a vőlegény még javában kuksol a fűben.
- Hé, hagyjatok lakodalom utánra is valamit! - kiáltott fel-jük, s odarendelte azokat is. Erre a legénykét örömapának, egyet szószólónak, majd felhívást tett, hogy ki vállalja a papi tisztséget.
Nem jelentkezett senki.

Vége az egyik a domb felé hunyorított:
- Gyalló úrt híjjuk meg papnak!... - mondta.
Nagy zúdulás támadt.
- Hogyne!
- Mert éppen talál is a medve a kakasüllőre!
- Nem rontjuk el a napot!
Dénkó rázni kezdte a kezét, hogy csend legyen.
- Akkor vállalom én - szólott.
- Püspök nem lennél-e?! - kottyant belé a kék szemű cingár.
A vezér megsértődött erre.
- Akkor fűjjátok fel az egészet! - mondta.
Nagy lárma támadt s bomlás. Mind a kékszeműre mentek, s mind beszélni kezdtek:
- Ne tudj többet másnál!
- Kivetünk a játékból, ha nem nyughatsz!
Egy ideig így gyűléseztek, aztán közakarattal Orbán kicsi Dénkót kikiáltották papnak. S hogy mindez lezajlott, csendre állottak újra, hogy mehesse a játék.
Kicsi Dénkó szétterjesztett karokkal mindjárt fohászcodni kezdett nagy hangon a mezőben:
- Dóminusz bóbiszkum!
Utána karjait leeresztette és intett, hogy járuljon elébe a fi-atal pár. Azok oda is mentek, nagy komolyan lehajtották a fejüket, és térdre ereszkedtek a "pap" előtt, aki dűnnyögött percekig valamit nekik, majd futkosó vonalakat rajzolt felettük, aztán felállította őket, s így szólt:
- Tudja meg a föld népe, hogy jóban-rosszban, esőben-sárban immár össze vattok kötve. Értitek-é?
- Ércsük.
- No, akkor menjetek békességgel, s lepjétek bé a földet! - mondta végezetül Dénkó olyan komolyan és méltóságteljes képpel, mintha egy világot teremtett volna.
De már senki sem ügyelt rá, hanem megbolydultak, és körülverték az új párt, s valamelyik nagyot kiáltott mindjárt:
- Dínomdánom, lakodalom!
Ketten-hárman táncolni is kezdtek, de a nagy fűben összeakadt a lábuk, s felbuktak, mint a csutak.
Orbán kicsi Dénkó forogva kiáltotta:
- Örömanják, hol vattok?
Mikor azok jelentkeztek, így parancsolt rájuk:
- Szerepöt vinni! Itt az ideje, nem látjátok?!
Erre a két leányka járni kezdett kereken, s hajlongott, s kiáltotta ég felé szaladó hegyes hangon:
- Ételhez s italhoz hozzálátani, tisztelt vendégkoszorú!
S amint így körbejártak, egyikhez is, másikhoz is kínáló szavakat intéztek:
- Egyék, komám!
- Igyék, sógor!
- Ó, használjon, pelébános úr, no!
- Maga is, Ferenc bá, ne szégyellje magát, mint egy szüzeán!
S a víg örömben, mintha csoda történt volna, kenyér- és ka-lácsmaradékot termettek a zsebek, és kicsi orvosságos üveg-ek bújtak elé, amelyekben mind bor s pálinka, ki tudja, hon-nan!
Mohón majsoltak, mintha sohasem ettek volna. S a kicsi üvegeket verték egymáshoz, s köszöntötték el a kortyot:

- Adjon Isten megélhetést az új párnak!
- Adjon az Isten sok ügyes gyermeket is!
- Eléhaladást és békességet!
- S nyugodalmas vénséget!

Így folytatták valami félóráig a lakodalmat. Akkor elkiáltotta magát Orbán kicsi Dénkó:

- Viszik az ifiasszont!

Erre kiállott a szószóló, és így búcsúztatta habarva az apai háztól:

Síriál szép menyasszon:

Könnyeid folyjanak,

Virágjaid maradjanak,

Fegyverek ropogjanak!

És úgy elvégezte hirtelen, mintha leesett volna valahonnan. S akkor megindultak a kalibaház felé, szökdöstek, és akkora zajt vertek örömben, mintha hárommannyan lettek volna, mint ahányan voltak. Az új párt az élén vitték a menetnek, s mindegyre rikótták elől-hátul:

Ij-ju-jú!

Megdöglött a suta juh.

Ij-ju-jú!

Nem kell neki több sarjú.

Így lakodalmaztak végig a réten, s ahogy a kalibát megközelítették volna, hát mint egy villanás, egy nyúl s egy nyúlfiu ugrott ki onnan.

- Né!

- Hó!

S utána mind, s neki a dombnak.

- Buff!

Gyalló úr lövést tett orcájok előtt. Odamentek, s hát meghalt a nyúlfiú. Rosszulesett a gyermekeknek, mert örvendezni s játszani szerettek volna vele.

- Maga métt lőtte meg azt a nyúlfiat? - kérdezte Orbán kicsi Dénkó.

- Azért, mert futott - mondta az úr.

Összesúgtak a legényké. Voltak legalább tizenöten. Szemük kigyúlt, arcájukra a vakmerőség kiállott, mint a vércse.

A puska a földön feküdt, gazdája a nyúlfiat nézegette.

Dénkó odalehelt a társának valamit, s erre mint egy riadóra, megpattant az erők húrja végig.

- Le vesszük a lábáról!

Gyalló úr megérezett valamit. Oldalt a fiúkra sunyított, de ebben a pillantásban elkiáltotta magát a vezér:

- Reá, hé!!

S mint a medve, kit darázsereg megriaszt, félrelökött hármat a kopasz úr, s kiugrott közülük, s puska nélkül s nyúl nélkül sebesen vágni kezdte a virágos fűben az utat.

- Fogd meg!

S futottak valami száz lépést utána, de aztán megtértek, s körülvették a halott nyúlfiat, majd a puskára gyűltek valahányan.

- Fojsuk meg földdel! - mondta a vezér.

S örömhullámokat verve, bétömték a halál két csövét fekete földdel. És rázendítettek egy énekre. S ezt az éneket, mint az Ember új riadóját, úgy zengették a gyermeki tüzes nyelvek végig a mezőn.

Dr. Ladocsi Gáspár

„Gondviselő Istenünk! Saját képmásodra alkottad meg az embert, és arra rendelted, hogy tetszésre alakítsa a világ arculatát. Ahogy Tőled bűnével elfordult, elhomályosította képmásod felismerhetőségét önmagában, teremtett világod értékeit és szépségeit lerontja, vagy megrontja. E világban a Paradicsomot otthonként adtad nekünk, amit összeink elveszítettek és megkóstoltattad velünk a számkivettség keserűségét... A honfoglalásban a hazává lett földet mi nem raboltuk el másoktól. A hazában mindenkit szíves szeretettel láttunk és látunk vendégül: elsőként a tisztességben átvonulni szándékozó kereszties hadakat, a mában az etnikai tisztogatás áldozatait. Csak azt kértük minduntalan, becsüljék és szeressék országunkat, otthonunkat.

A magyar haza első kincse a szülőföld. Gazdagságát, de sokszor és oly könnyelműen eltékoztuk! Mérgező hulladékokat szórunk szét, és nem csak vegyi anyagokban. Segíts minket, Istenünk, hogy megtegyük mindazt, ami tettekre kötelez szülőföldünk szép határaiért!

A magyar haza második nagy kincse az anyanyelv, amelyet legszebben Neked, a magyarok Isténének imákban, versekben és dalokban köszöntünk meg. Igaz, káromoltunk is és gúnyoltunk is Téged rajta. Divattá és irodalmárerénnyé tettük a trágárkodást; az idegen szavak ma nem csiszolják, hanem koptatják szókincsünket. Ne hagyj minket Istenünk, szavainkban mélyebbre sülyedni!

A magyar haza harmadik kincse nemzedékeink virtusa, vagyis erényei és tehetségei. Mindkettő adomány Tőled, de kitartó emberi küzdelmekben hozták meg szép gyümölcseiket. Virágos kert vala híres Pannónia! Nekünk példát mutató és bennünket patronáló szentjeid kórusába - a legtöbbit a világon - harmincnyolcat az Árpád-ház adott. Évszázadokig a keresztény Európa pajzsa voltunk. Elismert tudósaink a számkivetésben sem engedték elfelejteni a magyart. Képiró- és képfaragó művészeink intettek: szeresd a magyart, ne faragd le róla... Csak Kolozsvárról felemlítve a képirók: Miklós és Tamás vagy Sándor és Zsigmond grafikusok, meg a képfaragók: Márton és György, István és Péter, a diószegiek, Jenő és Tibor, a szervátiuszok. Egyszerű népünk dalai a zeneoktatás legismertebb eszközévé tudtak lenni a modern világban. Ezzel a gondviselő jóságodból nekünk juttatott örökséggel tudjuk a jövő Európáját, az emberiséget megajándékozni...

A magyar haza negyedik nagy kincse az egyszerű nép hétköznapi szorgalma, dolgos keze. Egykor tíz falunak templomot épített, majd katedrálisokat, kővárakat és palotákat, később iskolákat és internátusokat emelt, Nemzeti Színházat és Lánchidat, tiszti akadémiát és Országházat...

Szilárdítsd meg bennünk, Istenünk az országépítő hitet!

Istenünk, a hála és a kérés mindig a gyermek szava, a dicsőítés és a bűnbánat pedig a felnőtté. Fogadd ezeket most tőlünk, magyar fiaidtól, tiedtől! Tégy minket országod építőivé országunkban!... Ámen.”

Elhangzott a Szervátiusz Jenő munkásságáról szóló könyv bemutatóján 1995-ben (a könyv kiadója: Püski Sándor, szerkesztő: Szervátiusz Tiborné Barna Klára)

CONFESSION

I was born at Kolozsvár on July 26, 1930 to poor parents in the midst of a great economic crisis.

My ancestors were burghers: carpenters, wheelwrights, smiths. My father was a pioneer among them, the first important sculptor of Transsylvania since the Kolozsvári brothers.

The most memorable experience of my childhood was exploring Transsylvania, its hills and dales, villages and towns. I drank of the purest source, came to know its people, its balladic past and present, its sorrows and joys.

Far from my mother and father, a refugee and child, I lived through the indescribable horrors of war in Budapest.

I attended school at Kolozsvár, where once upon a time the chronicler Kelemen Zágoni Mikes himself wore the stairs away.

I studied hard at the Academy and participated in exhibitions at an early age.

I am familiar with the artistic endeavours of the century but do not see the point in a tardy adapta-

tion of what others have already developed before me.

Since I was born Hungarian, the language of my art must also be Hungarian.

I love my people,s traditions, fate, history, past, present and future. Fusing our lovely Eastern heritage with the West, calling the West's attention to us, I wish to speak about this in the language of sculpture. I love my materials. I respect their structures, beauty, hardness. Yet I say: it is not enough to create shapes.

To me, art is not experimentation but creation: the artist creating a world for himself, along with shapes to suit it. He must create new realities that had not existed before. He must force his intellectual capacities on his material. And his material must be made to contain, for eternity, the conflicts of his people and the fate of mankind as a whole.

SZERVÁTI SZ TIBOR

Kolozsvári Pieta, mészkö, 1957

REMÉNYIK SÁNDOR

Istenarc

Egy istenarc van eltemetve bennem,
Tán lét-előtti létem emlék-képe!
Fölibe ezer réteg tornyosul,
De érzem ezer rétegen alul,
Csak nem tudom, mikép került a mélybe.

Egy istenarc van eltemetve bennem,
Néha magamban látom, néha másban.
Néha állok, mint fosztott ág, szegényen,
Ha rossz órámban eltűnik egészen
Alter-egóm az örök vándorlásban.

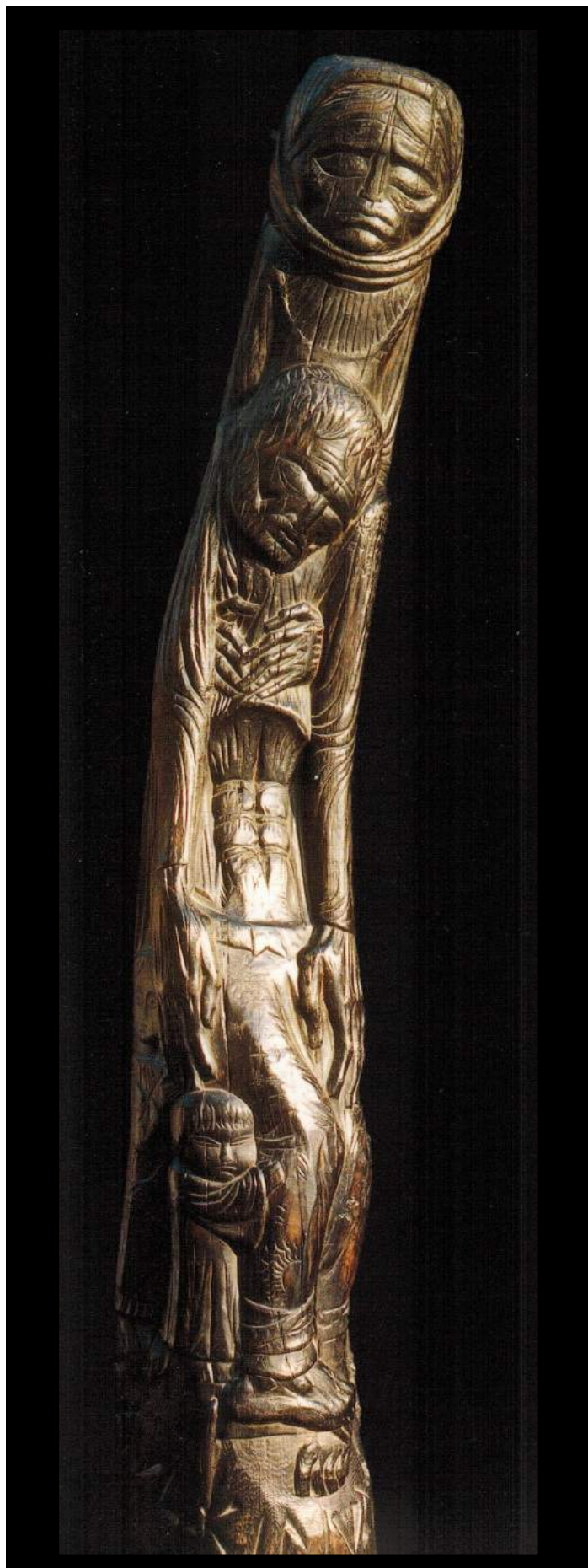
Egy istenarc van eltemetve bennem,
A rárakódott világ-szenny alatt.
A rámrakódott világ-szenny alól,
Kihűlt csillagok hamuja alól
Akarom kibányászni magamat.

Egy istenarc van eltemetve bennem,
S most ásót, kapát, csákányt ragadok,
Testvéreim, jertek, segítsetek,
Egy kapavágást ti is tegyetek,
Mert az az arc igazán én vagyok.

Egy istenarc van eltemetve bennem:
Antik szobor, tiszta, nyugodt erő.
Nem nyugszom, amíg nem hívom elő.
S bár világ-szennye rakódott reája,
Nem nyugszom, amíg nem lesz reneszánsza.

Kalotaszegi Madonna, 1957

Székely Pieta (Madéfalvi veszedelem, égetett tölgyfa, 1978)

Dózsa változatai drámák. Első rátekintésre azok. Jobban elmélyedve a fájdalom szépségeiben, megvilágosodunk, mert Szervátiusz nemcsak ábrázol, nemcsak értelmez, hanem elmélkedik, s ezért a forma kinyilatkoztat. Dózsa jézusi sorsát fedezzük fel. Ő nem Jézus, de sorsa az Ő folytatása: Magyar Evangélium. Szervátiusz szobra azt hirdeti, hogy ő a magyar Prometheus, a magyar Savanarola, a magyar Megváltó - nem pusztítja el a tűz, hanem föltámasztja. Ezt a metamorfózist: az igazság győzelmét, Szervátiusz Tibor előtt Petőfi és Ady is nagy hírként adta át nekünk. A Szervátiusz - szobor útjel annak fölismeréséhez, hogy rendkívüli ámulatnak lehetünk tanúi. Még Babits Mihályt is módosítja, aki szerint nem is „olyan nagy dolog a halál”. Szervátiusz Dózsa szobrát értelmezve mondhatjuk, győtrőtségében is győztes formái azt üzenik: nincs halál, csak örök élet van az időtlen időben. Halkan hozzáteszem: valamennyi szobra ezt a reménységet sugározza, amely a létezés Istenségének üzenete. Minden életfája, madonnája, boldogasszonya, portréi: Szent Istvánról, Ady Endréről, Ősanyáról, Bartókról, Ister-párról, ezt példázzák. A jáki katedrálisban, Ócsán, a zsámbéki templomromban, a kolozsvári Szent Mihály istenházban önkéntelenül imádkozunk a váratlan áhítatban, azért, mert az épület az ima intenzitása. Csöndjével? A formák magasztos szózatával. Szervátiusz Tibor szobrai is a magasságból erősítik lelkünket. Nemcsak simogatnak, megszólítanak.

A nagy nemzeti értékeremtésben mélységesen elmaradtunk az értékek fogadásában és az értékek gondozásában. Az értékekben a szellemi nagyhatalom rangján mi is világelők vagyunk. A nemzeti lét összboldogságát akkor érhetjük el, ha nemcsak teremtjük, hanem gondozzuk is e mérhetetlen kincstárat, e hatalmas szellemi vagyont lelki valósággá alakítjuk.

Oly fájó, hogy sok teremtett magyar értéknek nincs gazdája! Oly felemelő, hogy Szervátiusz Jenő szellemi örököse: fia, Szervátiusz Tibor, aki méltó módon gondozza e kincset. Ami ezáltal még inkább a mi szellemi vagyonunk. Szervátiusz Tibor fokozni tudta Szervátiusz Jenő magyar anyanyelvű művészetét. Ő európai magyar-erdélyi szobrászművész, akinek plasztikai kincsestárat hitvestársa, Szervátiusz Klára az igazság mértékével, felsőfokon gondozza.

Szervátiusz Tibor hisz a létezés jó energiáiban, gyarapítja, teremti is azokat. A nemzet megmarad, ha teremt. Segítségével mi is felismerhetjük, hogy nem vagyunk az élet alattvalói, hanem a Világmindenség rejtélyes és titokzatos Istenének munkatársai.

Losonci Miklós

„Aki először járja körül a torzónak látszó... művet, talán így nevezi el magában: az elégetett Dózsa. A megevettek királya. S mikor már azt hihetné, hogy közelférközött a szoborhoz, hogy érti, hogy már el is raktározta legkülönösebb képzetei közé - a mű ekkor kezd váratlanul megéledni. Hatalmát ekkor mutatja meg igazán... Krisztus a szörnyű halál után három nap múlva mennybe mehetett. Ez a fej azonban még embermagasságból is idezuhant a lábunk elé. Ide, a nyomorúságos földre. Holott Dózsa történetéhez képest micsoda fennkölt mítosz a Krisztusé! A kínhalált Ő egy eleve megnyert küzdelem kettős reményében szenvedte el: a megváltásában és a föltámasztásában. Dózsa viszont a teljes legyőzetés állapotában, az elkárhozás hite alatt. Vége mindennek: életnek, bosszúnak, igazságosztó hitnek... De a közénk eső meteor-fej jutalmazás nélkül és sereg nélkül is el-lenáll. A történelemtől így jutott el Szervátiusz Tibor a mítoszhoz. Történelmi portrék helyett - az ő kifejezését használva - lét-portrékig. A mostanit megelőző égetett, fekete, kettős Dózsa-fejről már nemcsak az jut eszünkbe, ami ezeröttszázötvenben történt, és ami történhetett volna, hanem minden dózsai pillanat, dózsai kényszer, dózsai döntés kiterjedése. Élet és halál ervei együtt. A kikerülhetetlen sors úgyis, hogy "jaj, ha egy népnek Dózsákra van szüksége; és jaj, ha nem jönnek új Dózsák"... Egy mindenétől megfosztott király ül előttünk ismerősen és ismeretlenül, egy király, ki az özszeránduló gyomorban és idegekben uralkodik... A megkoronázott fej még Dózsáé. De a korona vasai már egy tankcsapda vasai is lehetnének. A kiégetett test már egy háborúban kiégett ország teste is lehetne, lelógó hidroncsaival, lelógó csonkjaival együtt. De az egészet mégis valami görcsös, életlen és halálon túli akaraterő tartja össze...”

Csoóri Sándor

ELMEGYEK, ELMEGYEK

Elmegyek, elmegyek,
Hosszú útra megyek,
Hosszú út porából
Köpönyeget veszek.

Búval és bánattal
kizsinóroztatom,
Hulló könnyeimmel
kigomboztatom.

Füdd el, jó szél, füdd el
Hosszú útnak porát,
Hosszú útnak porát,
Az én szívem búját.

I SHALL GO... (Folksong)

I shall go, I shall go,
Go on a long journey,
From the dust of the road
Take on a coat, heavy.

With sadness and sorrow
I shall embroider it,
With my falling teardrops
I shall embutiton it.

Blow 'way, good wind,
blow 'way
The dust of the journey,
The dust of the journey,
My own heart's sad sorry!

Transl. by Frank Veszely

AZ ÉLETFÁRÓL

„... Emléket akartam állítani ebben a magyarságnak, az alföldi magyar embernek, a tájnak, az építészetnek, a régi életnek, meg a népi kultúrának, amely ebben a térségben is csodálatos volt... Így kerestem meg az Életfa-motívumot, amely a magyarság ősi szimbóluma, jelképe. Tulajdonképpen a földi életben és a világmindenségben, vagy a túlvilágban - bárhogy lehet nevezni - a kibontakozásnak a jelképe. Világfának is, égígérő fának is, csodafának is, mindenféle fának is nevezik. Még ma is él a mesékben, Erős János is erre mászik fel és amíg felmászik, sok minden történik. A sárkánnyal találkozik, azt legyőzi, mindenféle csoda végbemegy ebben a történetben.

Ez valamikor sámánfa nevet is viselt. Ezen a létrán, ami ezen a fán van, mászott fel a sámán és ott fönnt esett révületbe, jószolt, gyógyított és mindenfélét művelt, mivel összekötője ez a földi és túlvilági életnek. Az alsórésze a földön áll és fent bontakozik ki. Az is ősi jele ennek a gondolatnak, hogy a fa alatt állnak az emberek. Ez a Szent László-legendákban is jelen van, Szent László idejében és utána is festettek még Erdélyben templomi freskókon látható jeleneteket, amelyen Szent László a fa alatt ül vagy áll. A lova mellette, a tegez a fára akasztva és mellette egy nő áll, a nő a hajában turkál. Ősi jele a magyarságnak a fa alatt álló férfi és nő viszonya. Ez volt az oka annak, hogy az Életfa alá, a Csodafa alá állítottam a férfit és a nőt. Ez a két alak szintén a kialakulásnak, a továbbfejlődésnek a jele, a jelképe; a szerelemnek, az élet megmaradásának szimbóluma. Ez a két ember csongrádi dolgozó ember, a dolgozó emberek ünnepén. Utaltam külsőségeiben, természetesen elvonatkoztatva, a régi csongrádi viseletre, a régi csongrádi ruhaszerkezetekre, arányokra. Ebből adtam meg a jellegét ennek a két alaknak. Ez a két alak, a férfi és a nő, mereven állnak egymás mellett. Külső megnyilvánulásuk a népi faragásokból táplálkozik, azok egyszerű naivságából és lapos formai megnyilvánulásaiból. Ezek az alakok erősen emlékeztetnek a kunbabákra. A kunbabák a török népek által lakott területeken régen is, de még ma is megtalálhatók, kultikus jellegű bálványok és pont ilyen lapos, tömör, merev tartású alakok. Leningrádban láttam a múzeumban életemben először kunbabákat, s azért örvendtem meg nekik, és azért használom föl szobrászatomban, mert tulajdonképpen ezek a kunbabák az egyetlen plasztikai megnyilatkozások, amelyek hozzánk, illetve rokon népeinkhez fűződnek. Itt a szomszédban kunok is élnek és köztudott, hogy más helyütt is találtak kunbabákat, de a kunok is faragtak ilyeneket, és mindenütt Ázsiában, az Ural keleti részén is találtak ilyen bálványokat. A török népek által faragott bálványok is ilyenek, ezért fordulok hozzájuk, hiszen nyilvánvaló, hogy a magyarság származásának egyik fontos és jelentős része a török származás. Azonkívül formailag felhasználtam azokat a népi elemeket, amelyeket itt Csongrád környékén találtam, a menyecske- és legényfejes dudafejeket, ezektől inspirálva faragtam a férfi és a nő fejét. Ez teljes mértékben, a legkisebb ré-

Kicsi bálványok

szétől az egységéig magyar és ősi vonatkozású. A mézeskalácsra, vagy a nép által faragott bálványokra, vagy a pásztorbotokra, a dudafejekre, vagy esetleg akár az erdélyi kopjafákra emlékeztet. Az én célom az, ha magyarul beszélünk, akkor tudnunk kell azt is, hogy nekünk nemcsak a nyelv az anyanyelvünk, hanem ahogy már Kodály is megmondta, a zene is éppen olyan anyanyelvünk, mint a beszéd.

De éppen ilyen anyanyelvünk és régente sokkal inkább az volt, a magyarság művészeti megnyilvánulása is.

Én ezt magyarul akartam elmondani. Ennek a magyar népnek, aki itt él. És nem mai nyugati nyelven és nem régi nyugati nyelven, nem görög nyelven.

Hát ezt kellene megszokni és megérteni és ezért nem görög Vénuszra emlékeztető nő áll ezen a szobron és nem egy Apolló, hanem egy kunbabára emlékeztető, népi faragásra emlékeztető ősi kultúránkon alapuló, itteni, csongrádi parasztnő és paraszt-férfi...”

Szervátiusz Tibor

ADY ENDRE

SÍRÁS AZ ÉLET-FA ALATT

Lentről nézem ős terebélyed,
Piros csodákkal rakott Élet.
Óh, jaj,
Te hitvány, te hitvány, te hitvány.

Nem áhitott így soha senki,
Nem tud téged más így szeretni.
Óh, jaj,
Hiába, hiába, hiába.

Csodáidból csak egyszer adnál,
Fiadnak csak egyszer fogadnál.
Óh, jaj,
Be várom, be várom, be várom.

Véremmel hívlak, csallak, várlak,
Véremmel gyűlöllek, imádlak.
Óh, jaj,
Csak nézlek, csak nézlek, csak nézlek.

És itt maradok, itt a porban,
Tudom, én tudom, eltiportan.
Óh, jaj,
Halálig, halálig, halálig.

ENGEDD, HOGY EZ A NÉP FÖLISMERJE

DOBOS MARIANNE

„Engedd, hogy ez a nép fölismerje: te, az Úr vagy az Isten, te téríted meg a szívét” (1.Kir.18.37) Illés próféta szavai. Aki a Karmel-hegyén védte a hitet, Isten kegyelmével. Barlangja mellett a középkorban remeték éltek, akik szellemi elődjüknek tekintették őt és Elizeus prófétát. A tizenkettedik században a keresztes lovag Kalábriai Bertold összegyűjti a szétszórta élő remetéket, és így megalapítja tíz társával azt a szemlélődő rendet a Szűzanya tiszteletére, amelyet majd Karmelitának neveznek. Egy ősrégi Mária ikont öveznek nagy tisztelettel. Igen szigorú vezekléssel, buzgó imákkal a szerte a világon elkövetett bűnökért folytatták engesztelő áldozatul felajánlott életüket.

III. Honorius pápa az ellenük felhozott, szokásos, elsősorban a népszerűségük miatti irigységből eredő vádak alapján fel akarta oszlatni a rendet. Ekkor Stock Szent Simon könyörgését meghallgatta a Szűzanya és megjelenve a pápának felkérte őt, hogy vegye oltalmába a karmelitákat. 1251 július 16-án, ugyanazon a napon megjelent Simonnak is, és mint a képen is látható, átadta neki az „üdvösség jelvényét”:

„ECCE SIGNUM SALUTIS.”

Ez a vállruha, skapuláré az a ruhadarab, amely azt, aki életén át megtartja a viselésével járó kötelezettségeket, és ezt viselve hal meg elkerüli a poklot. A tisztítóhelyről is – ahogyan azt XXII. János pápa 1322-ben kelt levele tartalmazza – a halála utáni első szombatot kiváltja a Szűzanya. Mivel a levél eredetijét nem találták a századok során sokat vitatkoztak erről, míg 1613-ban V. Pál pápa bizonyos fenntartásokkal jóváhagyta, X. Kelemen pápa pedig 1673-ban hitelesnek ismerte el.

A háborúk és a pestis járványok során a csapások között az emberek fokozottan ostromolták könyörgésükkel a Skapulárés Szűzanyát. Búcsújáró tömegek, a kétségbeesett emberiség hódolt, és hódol ma is előtte.

A szent vállruha a XVII: századtól már mint a Mária kezében tartott skapuláré érem jelenik meg az ábrázolásokon.

Ünnepeljünk ma a „Radnai bódog Asszony Képe” előtt! (A kis ikonokra ráklikkelve nemzeti történelmünk egy tanulságos fejezete tárul elénk.)

Magam pedig befejezésül húsz évvel ezelőtti szentföldi utam egyik emlékét idézem fel. Két héten át úgy jártam végig a szent helyeket, hogy odaérkezésemig csak egyetlen embert, meghívómat, Itamár Jáoz Keszt költőt, a magyar versek kitűnő műfordítóját ismertem abban az országban. Zsebemben mindössze 52 dollár volt. Úgy szoktam mondani, hogy Jézus Krisztus kivitt a tenyerén, és eltartottak a rokonai. Haifába kis szatyorral érkeztem, a központi autóbusz pályaudvar önkiszolgáló étkezdéjében beszélünk meg telefonon találkozást Smuel Goren újságíróval, tájfutóval, aki a későbbiekben az első útikönyveket írta mindkét hazájáról (Magyarországról és Izraelről). Arról ismertük meg egymást,

hogy egyikünk kezében sem volt tálca. Csomagocskám bekerült a megőrzőbe, két-három órás városnézést ígért elfoglalt vezetőm, Tamás. Felvisz a Karmelre – mondta – a további városnézést oldjam meg, ahogy tudom.

Felvitt. Megmutatott mindent. Bevitt a templomba. Keresztet vettem. Letérdeltem. Imádkoztam. Ismét keresztvetés a szenteltvíz tartónál, és már az utcán vagyunk.

Tamás döbbenet néz rám:

- Te keresztény vagy?

- Igen. Nem mondták Neked, mikor Rád bíztak? Nem titkoltam, bocsáss meg, ha ...

- Félreérsz. Boldog vagyok. Negyven éve vezetek túrát. Keresztényt még nem vezettem. Maradj nálunk! Ma a feleségemmel Szimhával (nevének magyar jelentése: Öröm) kísérünk, holnap, pedig elviszlek Názáretbe.

Barátságot szerzett a Kármelhegyi Szűzanya közöttünk. Sőt később itthon már nemcsak minket látogattak meg, de lelkiatyám vendégei is voltak Nemeskoltán és a csodálatos Árpád-kori műemléktemplomnál, Csemeszokpácson. Ma már gyémántmisés paptestvérénél, Búcsúban pedig találkoztak az esperesi kerület papjaival. Amikor pedig ő, külföldi útjainak gyakori társával, az érsekkel járt a Szentföldön, őket is kalauzolta a keresztény zarándokhelyeken.

A Kármelhegyi Szűzanya által szerzett barátság emléke pedig a *Szívek kötelessége megmarad* (1989) című kötetemben a *Túléltek, Tamás* című, a vézskorszakra emlékező írásban örök.

Tamási emlékmű, Farkaslaka

TAMÁSI ÁRON

HA IGAZSÁG, HARMATOZZÉK! /VADRÓZSAFA ÁRNYÉKÁBAN/

A sóvidéki ember naphosszat kereste a kabalája fején a szarvat, s csodaképpen mégsem találta meg, pedig így tudószkodott:

- Lehetetlen, hogy ekkora állatnak szarva ne legyen.

E vélt fogyatékoság miatt aztán aludni sem tudott, s hajnal felé már azt hitte, hogy az eszitől megszabadul, hacsak valakinek fel nem tárhatja a dolgot. Nyomban átal is ment a szomszédjához, mert az is eszes ember hírében állott, viselven három esztendeig a küsbírói tisztet.

Mondja neki, s a másik kacag rajta:

- A saját fejedet hamarabb megkapnád.

Ezt a csúfondáros előljáró embert Bircsa Saminak hitták. Nagygazda volt, a jót szerette, s az italt meg nem vetette. A muzsikaszón is örökké szerfelett kapott, mint a szarka a tyúktojáson. Bölcs Sinkó Józsi által most is jókedviben találta-tott.

- Nem eresztlek haza, Józsi.

- Mi szándékos vagy, Sami?

- Disznót ölünk, s egyéb is. Jó szándék, ugyé, Józsi?

- Meghiszem azt! - mosolygott Sinkó Józsi, s az esze már helyre ütődött.

Az esemény kedvre asszonyok forgolódtak, s közben ingerelték a férfiakat is, hogy semmi jó veszendőbe ne menjen.

Szép, nagy disznó volt, minek a nevenapját mára tették. Olyan buzgón meghízott, mintha hivatalát látta volna el. S három erős férfiú keze között egy pillantásra áldozatul esett, mint mindenki, aki becsületes.

Bircsa Sami azt sem tudta, hogy örömeiben hova legyen, csak ismételte:

- Olyan szalonnája van, mint a hat ujjom egymáson.

Valahonnét egy zöld korsó is megtelt erős pálinkával. Szép tiszta volt, mint a harmat, égette a józan torkot, s a szem fémlett tőle, mintha egyenesen újra teremtődne általa az ember.

Nagy politikával kezdődött a torozás.

- Essék a mi Urunk tiszteletire, hogy mindennemű leselkedő betegségtől megőrizze a Bircsa Sami disznáját! - szónokolt Sinkó Józsi.

- Tégödet es örözzön meg! - kedveskedett a gazda.

A szomszédság férfiai megsejditettek valamit, s mindegyre ütögették bé magukat:

- Ha tudám vala ezt az összemelegedést, tán nem is jövök vala bé! - ravaszkodott ez is, az is.

- Nincs baj, s ne is legyen: részesedjék ki-ki a jóban - kedveskedett a gazda.

Künn cudarul hideg volt, hogy az úton járó kutya szaporán szedte a lábát, nehogy restsége miatt odafagyjon.

A varjak a csűr tetején hánytak-vetettek valamit, s pislogtak ravaszul, mint a csapáson keresztülsétáló róka. Némelyik az udvarra szállott nagy bátorsággal, s a pergelés tűzhelyén peckesen sétálgatott. Volt olyan, akinek csőrire ragadt a

disznó körme, mint egy illatos szájkosár. A másik előzékenyen lekapta róla, s repült vele nagy boldogságban.

A kemence szádjában egy hóka macska mosdott, s szünetek alatt szomorúan nézett az ürbe, mintha vénlegény volna.

Bircsa Sami jó példát mutatott a vigasságban, s küsbírói tudományát szerivel használta is:

- Mikor ilyen józéuen lehetünk, bátron mondom, tisztelt gyülekezet, hogy mü es urak vagyunk...

- Biza urak, Jézus hallgassa meg... - mondta egy öregebb székely, kiben egyébként volt annyi fortély, hogyha idejében betűhöz juthat, akármelyik ügyvédet elveri maga mellől.

Egy szóval s kettővel is: végképpen kedvre kapott a disznóölő gyülekezet, sőt egy új korsó irányába egészen jól útbaállottak, akárcsak hajdan a napkeleti bölcsek.

A szomszéd szobában javában munkálkodtak az asszonyok, s valami friss hírt mindegyik tudott.

Egyik így vallott:

- Ki hitte vóna: Széjes Vilma nagyon van... Addig s addig játszadozott a legényökkel...

- Amilyen az éfiú ész, hamar megesik - sóhajtott a másik.

- Ha fa, virágozzék; s ha leány... ne szólj szám, nem fáj fejem...

- Ha leán, vágyakozzék! - pótolta ki egy értelmes menyecske.

Aztán másra vitték a szót:

- Őkemik jól belékapának az ivásba.

Egyik így tanította a házbelit:

- Forgódj ott es, no: hadd legyen egy kicsi férfibüzöd!

Éppen ekkor kongattak délre. Egy-két fokkal jámborabb lett ki-ki. Sőt a keresztvetést használták is. A gazda pedig ellendőképpen ájtatoskodott, láthatólag a többi helyett is:

- Áldjuk Urunkot, kinek kezitől vesszük a jókot - s nyelvén nagyot, fordított a dolgon: - A rosszakot se másról.

- Mü es elkövetjük a bűnt, s ez tudva vagyon Előtte.

- Ha az a kolontos Ádám az almát meg nem evé vala!

- Akkor te is angyal lettél vóna - egészítette ki egy másik, ki a túljámborságnak híve sohasem volt.

Ezzel aztán végképpen kijöttek az istenes hangulatból, s folytatták e világi búknak s bánatoknak temetését.

Az ablak alatt időnként erdőből jövő bakszának haladtak el. Némelyiken szép hasogatott fa, a másikon megint, nyakkal odakötve, hosszú tőkefa húzódott: s aki ember, kinek mozog is az esze, ezt körülményesen nézi vala, bizonyosan azt mondja: ha a vármegye patkány volna, akkor neki, mint ez a tőke, éppen olyan farka volna...

A székelyek pedig, akik a szánakat földet seprő szokmányban követték, olyanok voltak, mintha zúzmorás bajusszal a munka miséjét mondanák szüntelen.

- Bircsa Sami nyilván új világot teremtett, úgy zúgnak bent - mondták haladtukban.

Független Magyar Rádió Toronto

Minden szombaton du. 4-6 óra, AM 530

www.am530.ca

www.magyarradio.ca; tel.: 416 693 8312

Újat ugyan nem, hacsak kezdetnek nem vesszük azon irányítását, hogy a gyülekezetet borivásra térítette. Emiatt aztán mindnyájan kedvességükbe vették még inkább.

- Kár, hogy nadrágod nincs, mert megválasztanánk képviselőnek - találta el Sinkó Józsi a szót.

- Egy kupa lisztért veszünk a cigántól - javasolta a másik, s kacagtak rajta.

Nagy vasfazékba töltötték a bort, hadd tüzesedjen.

- Az urak es úgy tesznek, s kerüjünk mű es egyvonalba vélük - pisolyogtak kedvesen, ahogy olyan emberek szokták, kiknél már van némi szeszeseital.

Bircsa Sami csak hányta a fazékba az öklömmnyi cukordarabokat, s mikor emiatt a felesége fellebbezett, tehetős kedvében azt vetette:

- Van elég a botfali cukorgyárban.

Ebben nem is hazudott, mert éppen olyan igazság, minthogy csillag is elég van az égen, csak vak ne legyen az ember.

Akinek a természete béveszi az italt, mondják arról, hogy csupán a harmadik reggelre tapogatja meg az asztal lábát. Ezen gyülekezet is ilyen szíjas emberekből tevődött össze, mert csak a kedvük nőtt, ellenben eszük s erejük nem fogyott.

Ha már ennyire vagyunk, álljon nyíltan az igazság: akit egykét kupa bor lenyom, az egyik részben nem is férfiú.

A jó kutya megemészti még a puskaport is. Az ember önmagát is.

Ezért nincs olyan nyomorúság, mit a sír szájáig ne lehetne elviselni. Mégsem bízunk magunkban, s ezért járunk ki s bé a vígasságba. Bircsa Sami s a cimborái is ezen ügyben ihattak csupán: ki merné ellenezni? Mert ami kedvet látunk, az család tűz egyedül, mint a mélyben kínlódó kincs elmúló fényesége.

Száraz ember s nem kedves, aki mondja:

- Legyen eszünk!

Maga Bircsa Sami még most, hevült állapotában sem tagadta meg véleményét rólunk, emberi teremtményekről:

- Hervadó bokréta vagyunk, s rossz földbe vetett mag az eszünk.

De hirtelen meleg érzelem futotta el, mire múlt időkből hozott szép bolond illatja véreinek kicsordult:

- Ellenben nekünk székelyekül, lengő száron rózsza a szívünk, s epekedik harmat után szüntelen... Öntetek bort én nagy szívemre...

Mint bujdosó barát lelke az álombeli szózatától, meggyúlt a többi is a szótól.

- Szép szavadért dicsérünk.

- Igasságodra harmatozunk!

Bircsa Sami még jobban tüzet fogott:

- Kedvünkre mozsikát rendelek.

Az asszonyok is ajtó mellé gyűltek, s hogy őket a férfiak felfedezték, ez is, az is maga mellé erőltetett egyet:

A szolgálgegy pedig már futott le az úton, muzsikaszó támasztása végett. Szépen bé is alkonyodott.

Később a cigányok is megjöttek: egyik vén Dámi vala, ki az életének már azt a felit élte, mit szép nótáiért ráadásul kapott a magyarok Istenitől. S kivüle még kettő, kik lábujjhegyen állottak, mint a kukorékoló kakas.

- Állítsd bé, Dámi, szépen szóló udvas fádót! - vezényelte Bircsa Sami.

Dámi asztal fejéhez támasztotta kopott böngőjét, aztán a másik kettőre nézett, mintha meg akarná búvólni őket, s megzendül a három fa:

Rejám rózsám átkot rakott:

Még az ég is kétrét hajlott

Felettem...

Hirtelen égő pirosba öltözött a kedv, s nótaszónak illatját szem, száj és fül vérbe vezette, mint májusi holdvilág a szerelmet.

Ó, drága, rusnya ember: te cigány, ki Isten helyett is szerzőmodba vetted a hited s tüzet gyújtasz a vérben!

Lengő ágon piros rózsza: kinyilottál, búra termett szívvirág, kit kedv ápol, melegít, s cigány viszen veszendőbe...

Szedtem százféle virágot:

Abból főztem urusságot.

Gazdaggá lett a szegény is, mint virágos fán éneklő madárka.

A nagy kedvességben valaki indítványt kiáltott:

- Kerekedjünk táncra!

- Igasságodra harmatozunk! - helyeselte férfi s asszony.

Hamar tágasságot csináltak, s Bircsa Sami kerengtetni kezdte az egyik menyecskét. Példáját követték, s vigadtak szépen, s kicsi szünetekkel egy-egy rigmust hullattak, mintha tűzre fát vetnének.

Én Istenem add neköm,

Be igazán szeretöm.

Később újra:

Eccer jártam nálatok:

Letörött az ágyatok.

Legények, kik leányügyben bolyongtak, s az ablak alatt mentek le s jöttek fel, néhány szuszra megállottak, s a vigalom feleslegéből részesedtek.

Itt-ott néhány tekergő kutya futtában megbűzölte a havat, de ha érezte is valami nyomnak izgató szagát, hanggal azt nem tudatta, nehogy szájából a meleg kifusson.

Sokszor beszélük, hogy a boszorkány ilyen éjfélkor töri gát alatt a jeget, s feredik bűvös hatalma gyarapítása végett. Hanem amelyik a mai éccaka nem sietett, a feredésről már végképpen lekéssett, mivel az első kakasszó falusi béosztás szerint éppen ezt jelenti.

Ebben a tájban Bircsa Saminál is összebújtak a cigányok és alázatosan jelentették, hogy nekik távozni kéne, mert a szomszéd faluban lakodalmat kell muzsikálni.

AZ ÖN ÉLETE IS TÖRTÉNELEM!

MESÉLJE EL UNOKÁINAK IS!

**Könyvét kiadjuk magyarul,
angolul vagy két nyelven.**

Kéziratának fordítását vállaljuk.

Tel.: 416 491 4631

E-mail: rozsatelchdancs@gmail.com

- Megalkuttunk, istálom, biszonisten.

Sem jó szóra, sem egyébre nem maradtak. Így aztán Bircsa Sami szánra pakolta őket, a bőgő nyakára öles kolbászt tekert, a szolgalegényt melléjük, s útnak bocsátotta.

Ellenben a gyülekezet alig sem bomlott, hanem a férfiak bokrétába ültek, s minden igazságot szabadjára eresztve, már bűt panasztak, s keserűségben egy törzs gyanánt száradának.

- Kipusztulunk, mint a vadrózsafa - mondta Sinkó Józsi.

- Fástul, gyökerestül...

- Igasságunkra ki sem harmatozik - búsongott Bircsa Sami.

Az ablakok mögött fény támadott itt is, ott is.

A cigányok szeme már a faluvégin keresztbe állott, s mire a határra kiértek, szépen leragadott.

A bőgő pedig csúszott, csuszamlott: s egyszer csak az út közepén maradt.

Vén Dáminak álmában lógott a feje, mintha búcsúzna kedves kenyerétől.

A csillagok oszlani kezdtek, ami többek között azt is jelenti, hogy Jére Marci, ki a határnak negyedszázados pásztora volt, ilyenkor mindig vette a puskáját, s kutyástul elindult. Nyáron hivatalból, télen gyakorlása végett.

Menvén, egyszer észreveszi, hogy a szürkületben előrefutamodik a kutyája: megáll, néz előre erősen, tapodja egy helyben kínosan a havat, s nyöszörög bőven.

- Valami vad lesz nyilván - kap eszéhez a pásztort, s nyomban hergeti a kutyát:

- Hö meg, Burkos! Csípd meg, fogd meg!

A kutya szívére veszi a szót, s mérgesen nekiszökik a nagy fekete állatnak, az elbódüli magát, s a kutya veszettül kezdi tépni a feje körül. Jére Marci ijedtiben a szívéhez kap, de nagy elszánással térdre ereszkedik, s célba veszi a vadat, ereszt egyet: bőg a rusnya állat; ereszt kettőt: még jobban bőg. De már oszlik az ijedsége, mert íme, a kutya jön feléje, s a szájában fityegtet valamit, mintha a vadállat gégejét kiszakasztva hozná...

Jére Marci reszketve nézi a kutyáját, s amit az lógatott, a szájából kiveszi, s tekergeti vén fejét:

- E kolbász, valósággal az!

Aztán kellő vigyázattal a vadhoz közelít, s kezdi forgatni hol az egyik, hol a másik oldalára. Közben puszog furton-furt:

- Node, ilyent sem értem életemnek napjában...

Hanem Dámi felébredt a faluban, s már futva jött a kincse után, immár helybe is ért, s lelkendezve a pásztort mellé szökött: kap rögtön a bőgőjén, s nézi csillogó szemmel, de hirtelen a színében elváltozik:

- Szerelmes Isten, ki vagy a zségben!

S mint egy fogatlan, vén tigris; nekiszökik a pásztornak, aki félreüti száraz két kujakkal, s csillapítja szépszerivel.

- Nyughass, Dámi!

- Nem nyugsom! Kiharapom a torkát! - ugrik neki újra a cigány. Node, Jére Marci kedvét veszi a játszásban, azért az eszt használja, puskáját úgy veszi, s elereszt egyet a Dámi füle mellett: az megajdul, leborul a hora, s kapalózik bolondul.

- Meghalok, meghalok! Sáraggyon a lelkin! - ordít a cigány,

pedig csupán egy serét futott átal a fülin.

Jére Marci feléje hajlik s kérel, csendesíti, kérel...

Bircsa Samiék még asztalnál búsongottak, buzgón kortyogtattak, néha laposokat pillantottak, s közben-közben nagy csendet hagytak. Egyszerre nagy mozgolódás, morgás támadt az ajtónál: s a pásztort kutyástul belépett, utána Dámi is, hátán dúlt ábrázattal hozta a bőgőjét, de helyette maga bőgött.

A szerencsétlen esemény eléadatott, bőséges indulatszókkal. Veszik így is, veszik úgy is, forgatják, bogozzák, cigányt, pásztort gyóntatják, de igazságot tenni emberi lélek nem képes.

Vén Dámi új erővel bőg, s szaggatja a ruháját:

- Megdeglem éhen! Ez a bégé vót, istálom, kincsem, felesígem, gyermekem...

Az atyafiak nézik a bőgőt, sorjában kongatják: rusnyán szól; pengetik: kedves hangját ki nem adja.

Dámi szünet nélkül szeleskedik, kínjában húzza üstökét - s ekkor hirtelen eszébe jut valami: ég felé tekint, s összefogott kezekkel kiáltja:

- Az én igasságomra ki harmatozik?!

Egy pillanatig mindenki maga elé mered a szóra, de Bircsa Sami csillogó szemmel felugrik, a cigány fejét két karja közé veszi, s hallatszik a csókja:

- Ha igasság, harmatozzék! - s húsz pengőt helyből kiteszen az asztalra, csak egy szóért, amit szívéből lopott a cigány, csak azért, mert szent és nagy hatalmú a szó, mit legszebb idejében hullat el a szív.

Aztán barátsággal kérdi:

- Elég-e, Dámi?

- Elég, istállom.

- No, gyógyulj meg ebben a percben.

- Meggyavútam, istálom.

Jére Marcinak örömben borul az ábrázata, mintha ő nyeré vala a húsz forintot.

Bircsa Samiban újra fellobbant az éjjeli tűz:

- Húzd rá, Dámi!

- Nem sól, istálom.

- Húzd rá, úgy is! Hol hibádzik, kifűjjuk magunk a nótát!

Vén Dámi kétfelé dörgölte szép cigány-bajuszát, a húrokat megpengette, s amint vonóját módjával odaillesztette, kicsit megállott, s fényes szemmel intonálta a nótát:

- *"Édősanyám sok szép szova"* - aztán fejét nekiszegte, s mint akik kiestek a világból, kórusban fúni kezdték:

Édősanyám sok szép szova,

Kit fogadtam s kit nem soha.

Ej-haj! Öreg Dámi baljával megölelte a pásztort:

Megfogadnám, de már késő,

Hull a könyvem, mint az esső.

A nap bújt, s fénye az ablakra omlott.

Bent asztalra borulva szépen vigadott néhány székely: éppen, mintha most jöttek volna Keletről, s már tudnák, hogy rossz helyen választottak földet s véle hazát.

Ó, szív: galickába zárt kicsi piros madár, immár megfulladsz saját melegedben, s mi segíteni mégsem tudunk.

Mert ha kiveszünk a galickából, úgy sem jobb.

Szerellem

BABITS MIHÁLY

SUGÁR

Hogy bomlanak, hogy hullanak
a fésűk és gyűrűs csatok:
ha büszkén a tükör előtt
bontod villanyos hajzatod!
Ugy nyúlik karcsú két karod
a válladtól a fürtödig,
mint antik kancsó két füle
ha könnyed ívben fölszökik.

Ó kancsók kincse! drága kincs!
Kincsek kancsója! Csókedény!
Hozzad hasonló semmi sincs,
szent vággyal nézlek téged én!
Eleven kancsó! életé,
kiben a nagy elixír áll,
amelytől élő lesz a holt
s a koldus több lesz, mint király.

Hogyan dicsérjem termeted?
A pálmafák, a cédrusok,
az árbc és a lilium -
az mind nem él, az nem mozog...
De benned minden izom él,
idegek, izmok és inak,
titkon mint rejtelmes habok
szélcsőndben is hullámlanak.

Amerre jársz, a levegő
megkéjesül, megfinomul,
s miként dicsfény a szent köré
testedhez fényköddel borul.
Kályhában fellobog a láng,
falon az óra elakad,
ha büszkén a tükör előtt
kibontod élő derekad.

ADY ENDRE

ŐRIZEM A SZEMED

Már vénülő kezemmel
Fogom meg a kezedet,
Már vénülő szememmel
Őrizem a szemedet.

Világok pusztulásán
Ősi vad, kit rettenet
Űz, érkeztem meg hozzád
S várok riadtan veled.

Már vénülő kezemmel
Fogom meg a kezedet,
Már vénülő szememmel
Őrizem a szemedet.

Nem tudom, miért, meddig
Maradok meg még neked,
De a kezedet fogom
S őrizem a szemedet.

RÉSZE VAGY MINDEN IDŐK ÖRÖKSÉGÉNEK*(Szervátiusz Tibor köszöntése 85. születésnapján)*

Vissza adható-e a száraz fa egykori élete? Lélegezhet-e valaha is a kő? Az újbegygyel tapintott hideg fém sugározhat-e válaszként csak egyszer is melegséget?

Tapasztalati ismereteink szerint ez a valóságos lehetetlen, mert még soha sem láttuk, hogy a kiszáradt fába visszatért volna az élet, a kő rideg és törekeny marad, a fém természetes állapotában merev és hideg anyag. Ezért aprítjuk erővel és lelketlenül a fát, zúzzuk a követ, vágjuk a fémet. Amióta az ember ember, így történik.

De vannak közöttünk olyanok, akik engedékenységre és együttműködésre tudják kényszeríteni az anyagot. Vannak, akik egy-egy ellopott pillanatban válaszra is bírják, de csak a kiválasztottaknak, a rendkívülieknek a kiváltsága új életre kelteni az egyszerű halandó számára látszólag élettelen. Ez a csoda csak azoknak sikerül, akik lelkének egy darabja kezük érintése által átszáll az anyagba és örökre benne marad. Így hagyva örökül önmagát a következő nemzedékeknek.

Pont ötven évvel ezelőtt, Szervátiusz Jenő, az apa és Tibor, a fiú kolozsvári műtermében voltam tanúja ennek a ritka csodának. Szemem sarkából figyeltem a lelkük parancsa szerint szoborrá alakított fát, azzá faragott követ és hajlított fémet, Dózsát, Petőfit és a madonnákat, könnyecsepp-szobrokat, a büszkeség, a szenvedés, az odaadás jeleit, amik életre keltek a megelevenedő anyagban.

Szervátiusz Tibor, azóta is alkotásaival és majdan egész életművével, ezáltal lett jelenünk ritka kincsévé, vált lelke láthatóvá és jövőnk örökségévé.

Éltesse őt az Isten, hogy még sokszor alakíthassa keze a lelke parancsa szerint élővé a száraz fát, lélegzővé a rideg követ és hajlékonyá a hideg fémet, hogy általuk, szobrai révén közöttünk maradjon az idők végezetéig

Szeretettel köszönt: Duray Miklós

Márton Áron, Erdély püspöke

A Szervátiusz Alapítvány 2014-ben

ÜNNEPRE HANGOLVA

A Szervátiusz Alapítvány tíz éves. A kerek évfordulóra tizenöt órás repülés után érkeztem a budapesti Hilton Szállóba a legnagyobb tisztelettel, hálával és szeretettel. Tisztelettel, mert a Szervátiusz név már kora ifjúságom óta erre kötelez.

Ha elfogadjuk az illyési határokon átívelő hazát, azt a csodálatosat, amit a „haza a magasban,„ jelent, akkor azt mondhatjuk, hogy a Szervátiusz Alapítvány egymagában az: szellemi haza, amely minden mesterséges korlát fölött átívelve magába ölel mindenkit, aki nemzetben érez és alkot, aki a nemzetért örvendez annak sikeriben és sír érte, ha gyötrelmeiben emésztődik, mindenkit, aki a nemzet jövőjében bíz és tesz is azért a jövőért. Szellemi, kulturális – és talán az egyetlen –, egységes lelki haza a Szervátiusz Alapítvány, amely hegyeken-völgyeken, tengereken és óceánokon mintegy hétmérföldes csizmával átlépve odanyújtja kezét mindenkinek, akit érdemesnek tart a kézfogásra: önzetlenül, érdek nélkül, csakis a nemzeti kultúra szolgálataért. A Szervátiusz Alapítvány kiválasztottjának lenne kötelezettséget jelent: mert nemcsak erkölcsi tartást ró arra, aki a magáénak tudhatja a Szervátiusz Jenő-díjat, hanem egy életre vállalnia kell a tisztaság, a keresztényi jóság, az őszinteség és az igazság szolgálatát.

A kerek évfordulón is jó egészséget, további sikereket kívánok mind a Mesternek, Szervátiusz Tibornak és a Szervátiusz-örökség alázatos és fáradhatatlan gondozójának, Klára asszonynak, mind a kitüntetett és az elkövetkező években kitüntetendő művészeknek. Legyen közös jel-szavunk a költő intelme: „Hass, alkoss, gyarapíts, S a haza fényre derül!”

DANCS RÓZSA, 2013. október 31.

99 éve, 1906 június 26.-án született anyám. Elgondolkoztam azon, hogy mennyire más világba! A pénz már akkor is fontos dolog volt, de még nem volt pénzvilág, mint ma. Ebből ez sült ki:

SIRALMI ÉNEK A XXI. SZÁZADBÓL

Pénzvilágban élünk. Megvan a kamatja minden fillérednek, ha bankár nyomtatja. Számon tartanak mint kisdedet a bölcsön, fel sem ültél még, s már nyakadon a kölcsön. Értékedet eztán szintén pénzben mérik: jottányit leginkább, de azt is elkérik. Így számolván élted nekik egy nagy nulla, legyél bár pap, tanár, vagy háborús hulla, ha nem vagy vásárló akkor nem létezel, hogyha nincsen pénzed, hát akkor éhezel.

Ebben a világban – ha nem pénzre váltod – becsületed nincsen, pénzért van jogod. Mindegy hogy fiat pénz, mire nincs fedezet: megállították már mindenütt az eszed. Megváltást is pénzért kapsz, hogyha elhiszed – pénznyelven: ha amit árultak megveszed. Ebben a világban nem lehet senki bölcs: vásárló portéka politikus, erkölcs, akinek pénze van az a mindenható – vásárolhatsz mindent, hol minden eladó.

Ebben a világban trónon ül az Egyke: önérdék, öncsalás, bűnnel keveredve. Egymás hegyén hátán mindenki törekszik világvándorra vál, s még meg sem öregszik. Belebetegedne, de nincsen rá pénze, s ürüléke sincs, mit hányna az egészre. Hol van itt az Isten? Istentelen kérdi. Hazája ott, hol áll, birtoka tenyéryni. Pénzért kap vizet, s immáron levegőt, kamatos kölcsönből temetik majd el őt.

Veszely Ferenc
Kamloops, 2015. június 26.
(Anyám születésnapja)

A KALEJDOSZKÓP HAGYOMÁNYŐRZŐ KLUB

magyar tehetségek jelentkezését várja:

ÉNEK, HANGSZER, SZAVALAT, TÁNC,
SZÍNÉSZI ADOTTSÁG - minden érdekel

Hívja: 416 491 4631

Írjon: rozsatelchdancs@gmail.com

SZILÁGYI DOMOKOS: **BARTÓK AMERIKÁBAN**

Milyen széles az Óceán
annak, ki hazagondol -
s rossz hír számára mily rövid az út.
S százszor jajabb annak, ki már-már
gondolkodni se tud a gondtól.
Jaj neked, hús-vér idegen! -:
szerves gép itt az ember - -
próbáld szeretni - hisz mégis az a dolgod -
nem kilóra mért szerelemmel.

Hova vetemedtél hova vetemedtél szívárvány havasról szívárvány havasról tűzre te vettettél hamuvá vedlettél mint jó Rádúj Péter széme menyecskeje románul Marinka magyarul Margitka ifjú Rádúj Péter széme menyecskeje románul Marinka magyarul Margitka	így bírja ki magát, lesz még célszerű is az agyontervezett világ, mindennek oka s célja s valami haszna van, a jövő alaprajza az arc ráncaiban, emez már föld alá nő, amaz csillagokig - - - Komponálni? lehet még? de hát az ember dolgozik.
---	---

Jaj istenem a világ kinek szoros kinek tág jaj de szoros a világ csontig hatol velőt vág hogy kitágul a világ ha egyszer jobb időt lát. Dolgos állat az ember,	Kőrösfői lányok, mármarosi románok, sátron sívó arabok, kunyhón tengő törökök: hogy a nóta régi s hogy mindig új: így örök - egy nyelven szól az. mind, magyarul, románul, s ki más értené, ha nem Bartók tanár úr?!
--	---

**"Gyöngyeiteket ne hányjátok a disznók elé, hogy meg ne
tapossák lábaikkal, és fordulván, meg ne szaggassanak titeket "** (Máté: 7 : 6)

Estélyiben-frakkban Urak-Hölgyek, hölgyek- urak, zongoraszónál szebb zongorafödélén a lakk,	Kicsi ember, tudsz-e szépeket hazudni, szép álságot hinni? Van-e erőd: utolsóig minden poharat kiinni?
gyémántbolygók keringe- nek, csiribirivalcer - - pucér füleknek szól, veszett ez a hangszer!	Kin veszed meg végül, hogyan nem alhatol? Ten bűnöd az is, ha megszaggattatol.

Sikonghatsz nyersen, mint a dzsessz,
vijjogtathatsz vonósokat,
doboghatod a végtelen
szinkópás ritmusait,
csobogó fényakkordok
gyöngyözhetnek ujjaid alól -

mit számít a kőfüléknek!
Köpj rájuk - másként nem megy.
De senki se tiltja meg,
hogy néha ne fájjon kegyetlenül.
Fáj az otthon, ki megtagadott.
Fáj az otthon, a megtagadott.

Halál elől meghalásba menekül, aki él -
út-e az út, mely nincsen?
Kevés helye az életnek ott, hol túl sok a vér,
kevés helye az embereknek, hol túl sok az isten.

Akit sorsa meg akar tartani:
sírigan-reményben ég el.
Akit sorsa el akar veszteni:
megveri tehetetlenséggel.

Gond a pénz is, míg szabadságot ad,
gond a csönd is, ha nincs.
Hogy mindent megérsz, ne áltasd magad,
a lélek végül rádpirít:
hisz nem olyannak ismer, ki. az alázatra is ráér
körömfeketényi szabadsággal.

Mert a lélek, a lélek, a lélek
már semmiségnek örülni sem áttall -
ó, boldogság az is,
ha Mount Vernonben barátságot kötsz egy cicával.
Távol a gyűlölet, a szeretet is távol -

Marinka, Margitka, hamvasság hamvvedre, ajkadból rózsa nő, rög tapos kezedre,	jó Rádúj Péternek széme-szép-menyecske Marinka, Margitka, hamvasság hamvvedre.
--	---

akad-e, ki a sohatöbbéig kísér a
West Side Hospitalból?
Egy fájdalom sem mérhető mással -
megértik-e, mennyire megérte
kimondani az óriás keserűséget úgy,
hogy a legtörpébb is értse?!

Jaj istenem a világ kinek szoros kinek tág jaj be szoros a világ	csontig hatol velőt vág hogy kitágul a világ . ha egyszer jobb időt lát.
--	--

Meghallani
amint fordulván csikorog a föld
ébredni fáj
valahol nyúszít egy állat -
meghallani
a lélek ultrahangjait,
szétrugdálni a valóság határait,
hogy minél többet szippanthassunk
a lehetőségek levegőjéből -

és közben ne feledjük,
 hogy a feledékenység a jövő halála.
 Fából faragott fájdalom,
 kőbe kalapált gyűlölet,
 allegro-barbaro-jelen,
 polifón álom, ó, jövő,
 rezdülj végig,
 a megismeréstől a fölismerésig,
 a céltudatos húrokon!
 Rezdülj végig,
 a végestől a végtelenségig,
 tudatos, ésszerű varázs -:
 mert csak az igaz, ami végtelen,
 minden véges: megalkuvás.
 a természet zenévé szerveződik

Tűz-víz-föld-ég	Basa Pestát megölték
Basa Pestát megölték	tűz-víz-föld-ég
fű-füst-zöld-kék	fű-füst-zöld-kék
tűz-víz-föld-ég	hívó húség -

figyeljete
 hangjaira
 (dúdol a mélybarna szemű -
 itt csak Mr. Bartók
 amerikaiak közt egy európai
 felhőkarcolók közt az elemek rokona.)

Könnyel áztatott, jajszóval sulykolt idegeken
 világot lépik az értelem -
 aj -
 múltó élet múlhatatlan hangjainál
 pusztuló vörösvértetekben gondolkodik a halál.

Van-e jogod elítélni
 - hisz benne s belőle is élész -
 a jelent,
 mert kínjában kérész-éltű fogalmakat. terem?
 Aki alkot, visszafele nem tud lépni -
 ha már kinőtt minden ruhát,
 meztelenül borzong a végtelen partján,
 míg fölzárkózik mögé a világ.

A gondolat végül széttör minden káprázatos formát, - keserves út ez az egyszerűség felé. Keserves és hosszú az út a bizonyítástól a kinyilatkoztatásig, az okolástól az axiomatikáig, - keserves, hosszú út, mert: élet.
 S az élet a bizonyíték.
 Lehetnek szégyenei a logikának az axiómák: de az igazságnak remekei.
 Keserves és hosszú az út a léttől a megismerésig, a megismeréstől a fölismerésig.
 A megismerés üdvözítő módja nem a megfogalmazás, hanem a teremtés.
 A fölismerése a küzdelem.

Így születik a nyugalom: nyugtalanságok egyensúlya.

Semmi sincs hiába: a természet nem pazarol, s ha pazarol is: szükségszerűen. Nem szavaid: magadat pazaroltad - sokszor nemcsak a konyhapénzt: a szabadságot is be kellett osztanod, hogy holnapra is maradjon.
 A beosztás kényszerű volt; magad pazarlása szükségszerű: céltudatos.
 Mindig utáltad azokat, kik bizonyos dolgokat csak azért találnak ki, hogy ellentétei legyenek meglévőeknek.
 Vigasztal-e, ha szükségszerűen pazarlod magad?

"s a világot bármikor újraköltöm" (Lászlóffy Aladár)

Szereti a világ, ha újraköltik:
 hisz objektív valósággá válik az újraköltés is -:
 így lesz a világ halhatatlan.
 Mit számít a Te, az Ő, az én halhatatlanságom - egyedül küzdelmünk számít az egyetemes megmaradásért.
 Értetlenül él-hal,
 aki az érzelmek dialektikájához nem ért.
 Sajnálhatod a hímnős fajokat - kettős: tehát kettőzött magányukért,
 kik sosem tudják fölfogni, hogy az élet,
 - mert hisz meghalunk - a reménytelenül szeretett:
 egymásra-utaltság -, s az egymásra-utaltság legmagasabb fokon szervezett formája a szeretet.

Minden előre ezer halál jut -
 könnyezik a kő is.
 A borzalom napjaiba belefárad az idő is.
 Dolgos állat az ember;
 a cél: remény is egyben.
 Így hát a félt halál sem oly kérlelhetetlen.
 Éjek zuhogó titkát engeszteli a nap.

Ki messze fényekig ellát az boldogabb.
 Az a boldogabb s fájóbb.
 Már nem áztatja semmi.
 Unokák szeme tükrén jó lesz elpihenni.

Sok csillagot túlélész -
 s ha hisszük, neked is hisszük el,
 hogy nem azért, mert a vég közel.

Az étellel ekvivalens reményt - mely mindegyikünk asztalán jelen lehet naponta (hisz kenyér-só magában kevés), haszonnal esszük akkor is, ha meg sem köszönjük talán.

SZILÁGYI, DOMOKOS: **BARTÓK IN AMERICA**

How wide is the ocean
for him who thinks of home --
who is pained more when so painfully short is the way.
And a hundred fold the woe for him who, by and by,
can't even worry from the worry.

Woe betide you flesh and blood stranger!
Organic machine is here the man -
just try to love it - yet this is your job -
and not with love measured in kilos.

good weather!
A man is a working beast,
he can suffer himself thus,
and one day there may be a goal
in a world already planned to death.

How deeply debased have you fallen from
spectrum snowcapped mountains,
from rainbow snowcapped mountains,
into the fire cast ash of an outcast
like good Peter Radouy,
and the bride of his eye -

For everything has cause and aim
and is of to some benefit;
the design of the future
is in the wrinkles of the face
-
this is destined for under the ground,
that is destined for the stars.

Marinka in Rumanian
Marika in Hungarian -
the bride of young Peter Radouy's eye
Marika in Hungarian
Marinka in Rumanian?

To compose? Is that still possible?
Oh well... One still works.

Oh-me-god, the world's a noose,
to some too tight, to some too loose,
unto the bone cuts its tight rope,
through milk marrow,
through crunch-crushed bone,
and oh how loose gets the tether,
when bright-lit skies bring

The girls of Hungary's lowlands
Rumanian Carpathians,
the tent dwellers in Arab lands
the Turks who live in huts not tents:
the ancient songs - forever new
because each of them will renew,
renewed by self-renewing folk -
and no one knows this like Bartók.

**"Do not toss your pearls in front of pigs
so that they may not be trampled under their feet and,
turning on you, they may not tear unto you." (Matthew 7:6)**

In evening clothes and tuxadoes
Ladies and gentlemen, gentlemen and ladies,
here not the pianist, the lacquer's the aegis,

orbiting diamonds shine
waltzing chatter
to those of bare ears
the music is clatter.

Little man, can you tell
beautiful lies,
can you believe that well,
what all belies?

Do you have strength still left
to strike a pose, alas,
can you empty, bereft,
every last glass?

To what, at last, will you charge
your own night's grim dark,
when you're who's blamed by those
who tore you apart?

The home pains, who denied you,
the home pains, whom you denied.
From death into the dying runs the one who lives -

Is the road a road that does not exist?

There is little room for life where there is too much blood,
there is too little room for men where there's too much god.

Him whom fate wants to sustain:
will burn in hope to the grave, no less -
while those that fate disdains
bestows with helplessness.

Worry is money, while freedoms provide,
worry is stillness, when all is not still.

To understand all - yourself cannot hide:
your own soul embarrasses you at its will,
when your own self it does not recognize -
where meek submission must prevail
for freedom fit for fingernail.

For the soul, the soul, the soul -
that soul that is now so bereft,
that it can now find happiness -
befriending a cat.
(Indeed you did, you did anon -
the while you lived in Mount Vernon.)

Marinka, Margitka,
in the grave's urn,
from your lips roses bloom -
hands trampled by dirt;

bride of Peter Radouy,
light of his eye,
Marinka, Margitka
part earth and part sky.

Faraway is the hate - but also the love withal,
will you have company on your journey,
no less,
from West Side Hospital
to everlastingness?

No hurt may be measured except by its gain -
Will it be understood how truly worth was the pain
to express such great bitterness
to be understood by the smallest of pettiness?

<p>Oh-me-god the world's a noose, to some too tight, to some too loose, unto the bone cuts its tight rope, through milk marrow, through crunch-crushed bone, and oh how loose gets the tether</p>	<p>when bright-lit skies bring good weather! Wooden prince of pain of late, hammer-hardened stone of hate, allegro-barbaro-present, bring on a polyphony of dreams!</p>
---	---

Oh, future, resonate
from the finite to the infinite,
on the purposeful strings!
Resonate through, from the finite to infinity,
the conscious, purposeful magic - -
For self-compromise is tragic, no less,
and only that is true which is endless.

<p>Fire-Water-Earth-Sky Basha Peshta had to die grass-smoke-green-rye fire-water-earth-sky</p>	<p>Basha Peshta had to die fire-water-earth-sky grass-smoke-green-rye coveted calling -</p>
--	---

nature organizes itself into music attend
its voices
(humming is the deep-brown-eyed -
here only Mr. Bartok -
among Americans a European
among skyscrapers a man of nature.)

Over its cry, pounded onto tear-soaked nerves,
intelligence steps over the world-aye -
by passing life's immutable sounds.

The red corpuscles, dying, make no sound.
Do you have the right to condemn
- for in it and from it you live -
the present,
that in its consternation, mayfly-like,
short-lived concepts presents?
But he who creates cannot step back within -
and once he has grown out of all clothes,
trembles naked on the unknown shores
until the world catches up with him.
At last the thought crashes through every dazzling form -
a bitter road is this toward simplicity.

Bitter and long is the road from proof to revelation,
from reasoning to the forming of axioms, -- bitter and long
is the road: for it is life. And life is proof.

The axioms may bring shame to logic:
but be the masterpieces of truth.
Bitter and long is the road from existence to knowledge,
from knowledge to recognition.
The blissful method of acquiring knowledge is not
description but creation;
and that of recognition is struggle.

Thus tranquillity is born out of a balance of restlessness.

Nothing is for naught: nature does not waste,
and even if it does: it is of necessity.
Not your words - only yourself you have wasted -
often not only the kitchen budget,
but freedom itself has to be proportioned -
so that some of it is left for tomorrow.
The budgeting has been imposed; the wasting of self is of
necessity: an act of resolution.

You always loathed those who have invented certain things
only to create an opposite to that which already existed.
Does it give you solace if you waste yourself of necessity?

"...and the world I recreate at will at any time"
(Aladár Lászlóffy)

The world loves to be recreated:
for the recreation itself
becomes objective reality:
thus the world becomes everlasting.
Matters not the I, the you, the he,
my eternal life - only our struggle
matters for universal survival.
Uncomprehendingly lives and dies the one,
who does not understand the dialectics of emotion.
You can pity the androgynous species:
double the function - double the loneliness.
They can never understand that life,
the hopelessly loved, is: interdependence, and that the

<p>For every living creature shares a thousand deaths - the stone also cries. Of the dreary days of horror time itself tires.</p>	<p>are appeased by the sun. He who sees the far light is the happy one. He without false hopes is contented yet pained, to be mirrored in a grandchild's eyes is to be redeemed.</p>
---	---

Man is a working beast;
his goal is at once hope, and so
even the much feared death is
not so fearsome.
Nights' raining down secrets

Transl. by Frank Veszely

„A két fejfa az ősi kultúra nyomait hordozza. Ez jelzi azt az inspirációt, amelyből Bartók táplálkozott, s megalkotta hatalmas életművét, amelyet annyira szeret a világ. Éppen azért, mert ilyen: hordozza magában nemcsak népének, de az egész kelet-európai térségnek a feszültségét, drámaiságát. Ugyanakkor mindez az ősi elemekhez visszanyúlva a legkezdetlegesebb, a legegyszerűbb pentaton rendszerből épült. De ezzel képes a legbonyolultabb kozmikus viszonylatok kifejezésére is...“ *Szervátiusz Tibor*

Szervátiusz Tibor: Bartók

PIHENJEN HAJDÚSZOBOSZLÓN FÉLÁRON!

Hajdúszoboszlón a Gyógyfürdő (Hungarospa) közelében, a belváros szívében, mégis csendes és nyugalmas kis utcában található a gyönyörűen, luxus kivitelben berendezett **Villa Bellamy Vendégház**, amely 5 hálósobával 14 személy számára nyújt kellemes pihenést és kikapcsolódást. A ház elhelyezkedéséből fakadóan közel esik a boltokkal és bevásárlási lehetőségekkel teli régi belvároshoz és a nyüzsgő fürdő-centrumhoz egyaránt.

Extra szolgáltatások:

Külföldről érkező vendégeink számára egészségmegőrző tevékenységek megszervezésének, egyéb hatósági jellegű jogügyletek komplex lebonyolításának ügyintézésében is vállalunk segítségnyújtást.

Reptéri transzfert tudunk biztosítani maximum 4 fő estén.

Áraink: 13 CAD/fő/éj, reggelivel 15 CAD/fő/éj, mely az idegenforgalmi adót nem tartalmazza (gyermekek számára a szállás 6 éves korig ingyenes).

Elérhetőségek:

villabellamy@gmail.com

+36 20 389 9096

+40 745 535 726

KANADAI / AMERIKAII MAGYARSÁG

1949 óta szolgálja a nyugatra szakadt magyar közösséget.

Elismerten, a nyugati világ legnagyobb példányszámban megjelenő magyar hetilapja. Megjelenik minden szerdán délelőtt, és még aznap olvashatják, akik megvásárolják a torontói magyar üzletekben. Előfizetés \$75 egy évre vagy \$40 félévre, postázással. A legfrissebb magyarországi, nemzetközi és sport híreket foglalja össze lapunk minden politikai elhajlás nélkül, mint a múltban. A Magyarországon hirdető több ezer olvasóhoz szólhatnak! Olvassa, hirdessen és rendelje meg a mindenki által szeretett Kékújságot!

A legjobban informált magyar a Magyarországot olvassa!

Published by: Canadian Hungarian Media non Profit Corp.
747 St. Clair Ave. W. #103.
Toronto, ON M6C 4A4 Canada
Telefon: 416-656-8361, Fax: 416-651-2442

Kiadó: Aykler Béla

Főszerkesztő: Susan Papp

Felelős Szerkesztő: Dr Tanka László

Szerkesztő: Balás Róbert

Számítógépes szerkesztő: Horváth Zsolt

Web: www.kanadaimagyarorszag.ca

E-mail: info@kanadaimagyarorszag.ca

Reméljük továbbra is szolgálhatjuk a magyarságot a nyugat legnagyobb számú hetilapjával.

Heinemann Aladár Göröngyös út

c. könyve kapható a Kanadai Magyarország irodájában, ára 20CAD + postaköltség

Tel.: 416 656 8361

TÁMOGASSA A MAGYAR MŰVÉSZETET!

A *Szervátiusz Alapítvány* **Szervátiusz Tibor** Kossuth díjas szobrászművész alapította, a szintén szobrász édesapja: Szervátiusz Jenő születésének 100. évfordulóján 2003-ban. Együttal létrehozta a *Szervátiusz Jenő díjat*, azzal a céllal, hogy ráirányítsa a figyelmet a Kárpát medencében születő magyar művészetre, magyar művészekre.

A díjat a kuratórium évente adja át olyan képzőművészeknek (festő, szobrász, grafikus), akik a nemzeti kultúra gyökereit felmutató, magas színvonalú művészetet hoznak, hoztak létre.

A formakultúra ugyanis - a nyelv és zene mellett - a legfontosabb identitás-megtartó erő egy nemzet életében, a megmaradásunk egyik záloga.

2005 óta felváltva művészettörténész, illetve újságíró is kap alternatív *Szervátiusz Jenő díjat* a magyar művészet bemutatásáért, értékeléséért. Valamint azok, akik munkájukkal hozzájárulnak a magyar nemzeti identitástudat erősítéséhez.

A díj egy szoborból, pénzből és oklevélből áll.

Az alapítvány közhasznú, tehát kedvezményre jogosít adózásakor a támogató.

Számlaszáma: HU 02 10300002-20609254-00003285

További információk:

Szervátiusz Klára elnök

20/338-9278

email: alapitvany@szervatiusz.hu

„A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN”

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggódnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segítük Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonsága megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.
Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
 - ▶ NYUGDÍJBEFEKTETÉS
 - ▶ ADÓTANÁCSADÁS
 - ▶ JELZÁLOGKÖLCSON
 - ▶ BIZTOSÍTÁS*
 - ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
 - ▶ HAGYATÉK,
 - ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations

* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.

Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company

** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

Kolozsvári Szervátiusz Tibor születésnapjára külön lapszámot készítettünk, amellyel szeretettel köszöntjük, egészséget, békés alkotó éveket kívánva korunk legnagyobb szobrászművészenek. Az illusztrációkat, az életművéről írott tanulmányok töredékeit a Szervátiusz Alapítvány honlapjáról, a Mesterrel készített interjúkötetből, kiadványokból válogattuk össze azzal a szándékkal, hogy azok, akik esetleg nem vagy csak hallomásból ismerik a Szervátiusz nevet, ízelítőt kapjanak abból a csodálatos értéktárból, amely nemzeti kultúránk csúcspontját jelenti.

Felhasznált irodalom:

Szervátiusz Tibor, Szervátiusz Alapítvány - Mikes Kiadó, Budapest, 2009

Kolozsvári Szervátiusz Tibor. Szerkesztette Babiczky Klára, Püski, Budapest, 1994

Mindörökké, Erdély - Szervátiusz Tiborral beszélget Szervátiusz Klára, Kairosz Kiadó, Budapest, 2009

Dancs Rózsa

Bobó Bóbitája Gyermeklap

Újra itt a **Bóbita!**

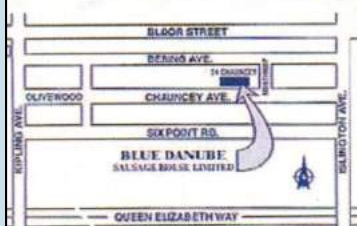
Mami, tudod mi van benne?
Vers, játék és sok-sok mese!
Nyelvtőro, rejtvény, színezo,
Találós kérdések, fejtőrok!
Édesanyám, kérlek nagyon,
Legyen az én gyermeklapom!

Megrendelhető: 416 491 4631

BLUE DANUBE SAUSAGE HOUSE LIMITED

Igazi magyaros jóízű friss hentesárak
Finom házi sütemények
Magyar árak bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család

24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

nemzeti regiszter

Dancs Rózsa

Pokoljárás

Sorsok az egykori romániai
abortusztörvény idején

Dancs Rózsa — Pokoljárás — Sorsok az egykori romániai abortusztörvény idején

Antológia Kiadó
Lakitelek, 2014

ArchEnergy Klaszter
Nemzetközi Megújuló Energetikai és
Építőipari Innovációs Klaszter

MEGÚJULÓ ENERGETIKAI ÉS ÉPÍTŐIPARI KLASZTER EGYÜTTMŰKÖDŐ PARTNERT KERES!

Klaszterünk energetikai és építőipari vállalkozásokat képvisel.
Keresünk hasonló szegmensekben olyan partnert, akivel innovációval és technológiával kapcsolatos együttműködések tudunk megvalósítani.

www.archenerg.eu

Elérhetőség: +36 62 640 420 / info@archenerg.eu

<https://www.facebook.com/archenergklaszter>

PANNONIA
BOOKSTORE

300 ST. CLAIR AVE. W. SUITE 103
TORONTO, ON. M4V 1S4

E-mail: info@pannonia.ca

Tel.: 416 966-5156 Fax: 416 966-5445